

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет економіки і управління

Кафедра економіки і підприємництва

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної магістерської роботи

освітній ступінь магістр

спеціальність 051 Економіка

на тему

"Вплив міграції на сталий розвиток країни:

соціально-економічні аспекти"

Виконав: здобувач групи ЕК-21зм _____ О.Ю. Лободзінська
(підпис)

Керівник _____ І.М. Семененко
(підпис)

Завідувач кафедри _____ І.М. Семененко
(підпис)

Рецензент _____
(підпис)

Сєвєродонецьк - 2022

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

Освітній ступінь: магістр
Спеціальність: 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Лободзінській Оксані Юріївні

1. Тема роботи "Вплив міграції на сталий розвиток країни: соціально-економічні аспекти"

Керівник роботи Семененко Інна Максимівна, д.е.н., професор,
затверджений наказом університету від _____ 2022 року № _____

2. Строк подання здобувачем роботи _____ 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: Інформація про теоретичні фактори впливу міграції на сталий розвиток країни та соціально-економічні аспекти цього явища. 3.2. Відомості про прямий вплив міграції на сталий розвиток країни. 3.3. Відомості про непрямий вплив міграції на сталий розвиток. 3.4. Інформація про соціально-економічний стан України 3.5. Інформація про міграційні процеси в Україні та їх вплив на сталий розвиток. 3.6. Аналіз досягнень цілей сталого розвитку в Україні та вплив на них міграції. 3.7. Періодичні видання, монографічна література, теоретичні та методичні джерела за темою кваліфікаційної магістерської роботи. _____

4.Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 4.1. Викладення результатів теоретичних та методичних досліджень за темою. 4.2. Загальна характеристика міграційних процесів в Україні. 4.3. Аналіз основних досягнень сталого розвитку в країні за остані роки. 4.4. Соціально-економічні аспекти та пріоритетні завдання, цілі сталого розвитку в сучасних умовах. 4.5. Визначення можливостей моніторингу міграції та її впливу на сталий розвиток.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслеників) Таблиці, рисунки та інший демонстраційний матеріал

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 07.09.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної магістерської роботи	Строк виконання етапів	Примітка
1	Аналіз літератури з тематики магістерської роботи	12.09.2022 р.	
2	Робота над розділом 1	До 27.09.2022	
3	Робота над розділом 2	До 11.10.2022	
4	Робота над розділом 3	До 24.10.2022	
5	Робота над вступом та висновками	До 29.10.2022	
6	Оформлення роботи, підготовка демонстраційного матеріалу та доповіді	До 12.11.2022	

Студент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

О.Ю. Лободзінська

Керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

І.М. Семененко

РЕФЕРАТ

Текст стор. _____, табл. _____, рис. _____.

Ключові слова: міграція, реалізації, цілі сталого розвитку, прямі з'єднання, наскрізні з'єднання, управління міграцією, міграція та розвиток, комплексний підхід, залучення зацікавлених сторін, соціально-економічні аспекти, міграційні процеси, сталий розвиток і міграція.

У дипломній роботі встановлено основний чинник впливу міграційних процесів на зміну показників цілей сталого розвитку країни, вирізняє головні функції та етапи соціально-економічних аспектів. Розглянуто теоретичні та методологічні засоби управління міграцією. Досліджено особливості комплексного підходу з виявлення впливу міграції на сталий розвиток, визначено відмінні якості чинників у разі міграційних процесів, вивчено види з'єднань цілей сталого розвитку та елементи, що впливають на залучення зацікавлених сторін.

Досліджено теоретично – яким чином впливають міграційні процеси на цілі сталого розвитку України та проаналізовано механізм соціально-економічних аспектів в наслідку цього впливу. Встановлено основні документи з питань міграційних процесів, які підтримують уряди в інтеграції міграції в місцеве та національне політичне планування. Виявлено необхідність створення розробки системи моніторингу впливу міграційних процесів на сталий розвиток країни.

ПЛАН

Вступ.

1. Теоретичні аспекти впливу міграції на сталий розвиток країни
 - 1.1. Огляд міграції в Порядку денному до 2030 року
 - 1.2. Прямий вплив міграції на сталий розвиток країни.
 - 1.3. Непрямий вплив міграції на сталий розвиток країни

Висновки до Розділу 1.
2. Аналіз впливу міграційних процесів на сталий розвиток країни
 - 2.1. Аналіз соціально-економічного стану України
 - 2.2. Аналіз міграційних процесів в Україні: до та після 2022 року
 - 2.3. Вплив міграції на досягнення цілей сталого розвитку України

Висновки до Розділу 2.
3. Оцінювання впливу міграції на сталий розвиток країни:
 - 3.1. Залучення зацікавлених сторін до оптимізації впливу міграції на сталий розвиток країни
 - 3.2. Визначення пріоритетів цілей та завдань сталого розвитку України в сучасних умовах
 - 3.3. Розробка системи моніторингу впливу міграційних процесів на сталий розвиток країни

Висновки до Розділу 3.

Висновки

Література

Додатки

ВСТУП

Міжнародна міграція є складним явищем, яке зачіпає безліч економічних, соціальних та безпекових аспектів у всьому світі. Актуальність проблеми про вплив внутрішньої та зовнішньої міграції наразі дуже висока, особливо у 2022 році не тільки для України, а також тих країн, які приймають мігрантів. Отримання даних та доступ до ключових тенденцій, інформації щодо міграційних процесів допоможе пов'язати стратегічну загальну картину динаміки міграції та переміщення з більш широкими глобальними трансформаціями, що відбуваються в усьому світі, особливо у зв'язку з технологічними, геополітичними та екологічними змінами.

У цій роботі використано сукупність наявних даних, досліджень та аналітичних матеріалів з питань впливу міграції на сталий розвиток для створення доказової бази з деяких найбільш важливих і загальних глобальних міграційних проблем сучасності, в тому числі щодо впливу COVID-19 та військової агресії на міграцію та мобільність населення. За своєю природою складна динаміка соціально-економічних аспектів, пов'язаних із глобальною міграцією ніколи не може бути повністю виміряна, зрозуміла та врегульована. Однак, якщо постійно аналізувати зростаючий і вдосконалюваний масив даних та інформації, які можуть допомогти краще зрозуміти ключові особливості міграції, можна налагодити позитивний вплив цього явища на економіку та сталий розвиток у цілому. Для отримання інформації про міграційні тенденції та проблеми у світі використано Звіт про міграцію населення світу (ЗМР) 2022, що є авторитетним джерелом, як жоден інший. [1]

Об'єктом дослідження є міграційні процеси, що відбуваються в Україні і світі. Предметом дослідження – є соціально-економічні аспекти впливу міграції на сталий розвиток країни. Задача полягає у тому, щоб надати огляд міграційних процесів в контексті сталого розвитку, розглянути пов'язані міжнародні зобов'язання та їх досягнення з часу конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку 1992 року.

Значення міграції для сталого розвитку можна розглянути через мобільність людини в міжнародних і внутрішніх масштабах, а також відзначити її вплив на соціально-економічні аспекти. Зараз мобільність знаходиться на своєму найвищому рівні. Хоча частка міжнародних мігрантів у світовому населенні вже понад 30 років залишається приблизно на рівні 3 відсотків, їх абсолютна кількість значно зросла: у 1990 р. приблизно 156 мільйонів людей жили за межами своєї країни народження, але сьогодні ця цифра збільшилася приблизно на 108 мільйонів. [1] У найближчий час ця тенденція буде зростати, оскільки такі фактори як, воєнні конфлікти, зміна кліматичних умов та соціальна криза у суспільстві кожного року збільшуються та мають динаміку зростання. Таким чином можна відмітити значну роль внутрішньої та зовнішньої міграції у соціально-економічному стані кожної країни, де вона відбувається.

Мета роботи - виявити актуальність впливу міграції, яка в контексті сталого розвитку міцно вкоренилася в запровадження Порядку денного до 2030 року, а також визнати позитивний внесок мігрантів в інклюзивне зростання сталого розвитку. Проаналізувати соціально-економічний стан України та міграційні процеси в Україні до та після подій у лютому 2022 року. Виявити вплив міграції на досягнення цілей сталого розвитку України та оцінити можливість залучення зацікавлених сторін до оптимізації впливу міграції на сталий розвиток країни. Визначити пріоритетні завдання та цілі сталого розвитку України в сучасних умовах. Розробка системи моніторингу впливу міграційних процесів на сталий розвиток країни допоможе покращити соціально-економічне становище та позитивно вплинути на економіку взагалі.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ МІГРАЦІЇ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

1.1. Огляд міграції в Порядку денному до 2030 року

Міграція - це глобальне явище, яке впливає на життя великої кількості людей. За оцінками статистики майже 258 мільйонів людей є міжнародними мігрантами, і ще більш мільйона людей зазнають впливу через родинні, економічні, обмінні та культурні зв'язки, взаємопов'язаних із цим процесом. Міграція є потужним драйвером сталого розвитку, для самих мігрантів та їх громад в країнах походження, транзиту та призначення. [2]

Мігранти становлять приблизно 3 відсотки населення світу, але вони виробляють понад 9 відсотків світового ВВП, приблизно на 3 трильйони доларів більше, ніж якби вони залишилися вдома.[2] Мігранти часто приносять значні переваги своїм новим громадам у вигляді навичок, зміцнення робочої сили, інвестицій та культурного різноманіття. Вони також відіграють роль у покращенні життя громад у своїх країнах походження через передачу навичок і фінансових ресурсів, що сприяють до позитивних результатів розвитку економіки. Однак, якщо міграція погано керована, це також може негативно вплинути на економічний стан; мігранти можуть бути поставлені під загрозу, громади можуть опинитися під напругою, а прибутки від розвитку можуть постраждати.

Країни, в яких живуть люди, куди вони переїжджають, і місця, через які вони проходять, щоб туди потрапити, відіграють певну роль у формуванні ресурсів, прагнень, мотивацій та можливостей людей мігрувати. Конфлікти, зміна клімату, ринки праці та інші соціально-економічні фактори, пов'язані з розвитком, можуть вплинути на рушійні сили та характер міграції.

Програма сталого розвитку до 2030 року забезпечує загальну основу для вирішення цього складного та динамічного зв'язку між міграцією та розвитком, а також для кращого розуміння того, як міграція та мігранти можуть формувати результати розвитку і навпаки. Міжнародна міграція є багатовимірною реальністю, що має важливе значення для розвитку країн походження, транзиту та призначення, що вимагає послідовної та вичерпної відповіді. Фахівці співпрацюють на міжнародному рівні, щоб забезпечити безпечну, впорядковану та регулярну міграцію, що передбачає повну повагу

за права людини та гуманне ставлення до мігрантів незалежно від міграційного статусу, біженців та переміщених осіб. Така співпраця також має посилити стійкість громад, які приймають біженців, особливо в країнах, що розвиваються. Держави, що приймають мігрантів підкреслюють їх право повернутися в країну свого громадянства, і вони повинні забезпечити належне отримання громадян, які повертаються.

Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла порядок денний сталого розвитку до 2030 року у вересні 2015 року. Порядок денний складається з 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР) та 169 супутніх завдань. Ці цілі та завдання були сформульовані через багатосторонній процес, в якому брали участь держави, глобальне громадянське суспільство та багато інших учасників. 17 Цілей є наступниками 8 Цілей розвитку тисячоліття (2000) і мають на меті бути всеосяжним набором цілей, які спрямовані на подолання бідності та нерівності. [2]

17 Цілей охоплюють цілий ряд питань сталого розвитку [3], включаючи проблеми бідності та голоду, охорони здоров'я, освіти, гендерну рівність, зміну клімату та інші. Порядок денний до 2030 року вживає заходів у критично важливих сферах: люди, планета, процвітання, мир і партнерство. Дані цілі включають в себе ідею, що усі люди повинні дотримуватися того, щоб насолоджуватися процвітаючим і повноцінним життям, покінчити з бідністю і голодом у всіх їх формах, щоб захистити планету від деградації та вжити відповідних заходів проти зміни клімату, а також сприяти мирному, справедливому та інклюзивному суспільству. Вирішуючи таке широке коло питань розвитку, порядок денний має на меті до 2030 року досягти значного прогресу в трьох вимірах сталого розвитку: економічний, соціальний та екологічний.

Ключовими рисами Порядку денного до 2030 року є акцент на універсальності, інклюзивності та партнерстві. Цілі сталого розвитку застосовуються до всіх країн, незалежно від статусу економічного розвитку. Це визнає спільну відповідальність міжнародного співтовариства перед

сталим розвитком, а також взаємопов'язаний характер сучасних проблем сталого розвитку. Мається на увазі, щоб усі країни відігравали активну роль у сприянні розвитку, 2030 рік порядку денного визнає, що питання будуть ефективно вирішуватися лише за умови застосування цілісного підходу. З цією метою ЦСР закликають до поживлення глобального партнерства для сталого розвитку. Враховуючи мультидисциплінарний характер цілей та їх застосовність до всіх країн, щоб зробити їх реальністю, вимагається сильна та проактивна багатостороння співпраця шляхом залучення широкого спектру суб'єктів у всіх аспектах реалізації.

Порядок денний до 2030 року визнає міграцію основним фактором розвитку економіки, що знаменує собою, коли міграція явно інтегрована в порядок денний глобального розвитку. Порядок денний є актуальним для всіх мобільних груп населення незалежно від того, внутрішні чи транскордонні переміщені особи. Цілі та завдання будуть досягнуті для всіх націй і народів і всіх верств суспільства. Він визнає жінок, чоловіків та дітей мігрантів вразливою групою, яка має бути захищеною, і як агентів сталого розвитку. Всі види міграції повинні також враховуватися, в тому числі і переміщення.

Центральне послання на міграцію зроблено в цілі 10.7 відповідно до цілі «Зменшити нерівність у країнах і між ними», закликаючи «сприяти впорядкованому, безпечному, регулярному та відповідальному процесу міграції та мобільності людей, у тому числі через реалізацію планової та добре керованої міграційної політики».[4] Багато інших цілей також безпосередньо посилаються на міграцію, а для інших міграція є наскрізне питання, яке слід розглянути. Впровадження ЦСР надає можливість захистити та розширити можливості мобільного населення для виконання їх потенціалу розвитку і користь окремим особам, громадам і країнам по всьому світу.

Включення міграції до Цілей сталого розвитку встановлює важливий прецедент того, як управління міграцією може прогресувати протягом багатьох років. Принцип універсальності, який лежить в основі цілей, особливо має важливе значення для міграції, оскільки може сприяти

міжнародному співробітництву щодо питання. Підкреслюється застосовність усіх цілей до всіх країн, кожна з яких відіграє певну роль у міграції, і забезпечує основу для прогресу в напрямку більш ефективного міжнародного управління міграцією, тобто засновані на глобальних партнерських відносинах. Це виходить за рамки поняття класифікації країни як походження, транзиту або призначенню міграційних ролей та відповідальності перед ними відповідно, а натомість пропонує, щоб усі країни повинні разом займатися управлінням міграцією. Це також може допомогти перемістити порядок денний міграції та сталого розвитку від зосередження виключно на тому, як жінки та чоловіки-мігранти можуть зробити свій соціально-економічний внесок у країни походження та на шляху до більш цілісного погляду, який визнає міграцію багатогранною реальністю, що може зробити позитивний внесок у результати розвитку.

Включення міграції до цілей сталого розвитку також відкриває шлях до більш широкої співпраці між секторами міграції та розвитку та, через це, до більшої узгодженості політики. Це заохочує виходити за межі управління, як зазвичай, і відповідно до цілі 17.14 закликає "переслідувати узгодженість політики та сприятливе середовище для сталого розвитку на всіх рівнях і всіма акторами".[5] Порядок денний вимагає від зацікавлених сторін перейти до загальноурядового підходу для досягнення узгодженості політики щодо міграції управління. Зв'язки між цілями сталого розвитку щодо міграції виходять далеко за межі впровадження міграційної політики та передбачають інтеграцію міграції через управління секторів. Шляхом зміцнення узгодженості між міграцією та розвитком порядку денного, міграційна політика може покращити результати розвитку, а політика розвитку може покращити результати міграції.

Порядок денний сталого розвитку до 2030 року визнає, що міграція є потужним рушієм сталого розвитку для мігрантів та їхніх громад. Це приносить значні переваги у вигляді навичок, зміцнення робочої сили, інвестицій та культурного різноманіття, а також сприяє покращенню

соціально-економічного стану та життя громад у країнах їх походження шляхом передачі навичок та фінансових ресурсів.

Переваги міграції не слід розглядати лише з точки зору того, що мігранти можуть принести на будь-яку дану територію. Зв'язок між міграцією і розвитком набагато складніше: політичні, соціальні та економічні процеси потенційних країн призначення також будуть визначати, як, де і коли відбувається міграція.

Якщо міграція погано регулюється, це також може негативно вплинути на економічні аспекти сталого розвитку. Мігранти можуть бути піддані ризику, а громади можуть опинитися під напругою.

Оскільки MOM зараз є ключовою організацією, яка досліджує міграційні процеси у світі, слід використати її інституційну стратегію у сталому розвитку країни. Це допоможе розробити політику та програмування розвитку. Розпочавши свою діяльність як оперативне логістичне агентство, вона розширила сферу своєї діяльності, ставши провідною міжнародною організацією, що працює з урядами та громадянським суспільством з метою поглиблення розуміння міграційних питань, сприяння соціально-економічному розвитку та впорядкуванню міграції.

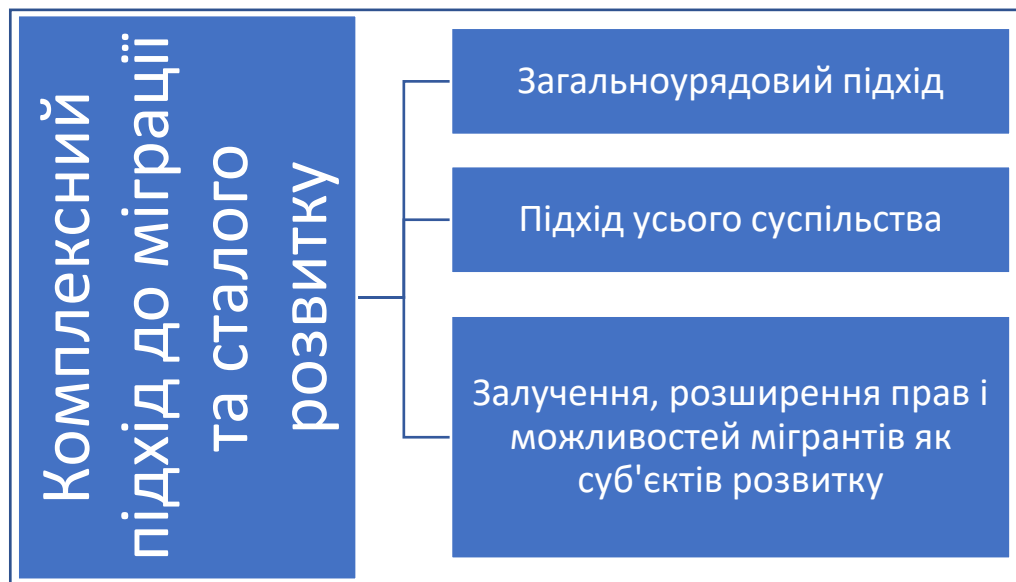
Як зазначено в Глобальному договорі про безпечну, впорядковану та врегульовану міграцію, «міграція – це багатовимірна реальність, яку не може вирішити лише один сектор державної політики».[6] Таким чином, MOM застосовує підхід всього уряду та всього суспільства до управління міграцією, намагаючись забезпечити врахування потреб міграції та мігрантів у всіх сферах політики, законах та правилах від охорони здоров'я до освіти та від фіскальної політики до торгівлі.

Інституційна стратегія MOM з міграції та сталого розвитку окреслює загальноорганізаційний підхід для комплексної інтеграції міграції та розвитку. Вона визнає, що міграція, якщо нею добре керувати, може бути як стратегією розвитку, так і результатом сталого розвитку.

Стратегія відображає безпосередній внесок МОМ у Десятиліття дій для прискорення прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку. Стратегія забезпечує більшу узгодженість та вплив на розвиток діяльності, дозволяє об'єднати підхід до того, як організація розробляє та здійснює свою діяльність, як це передбачено Стратегічним баченням МОМ. Вона підтримує активну участь МОМ у системі розвитку ООН та спирається на розбудову міцніших партнерських відносин у системі ООН та за її межами. Розроблений комплексний підхід до міграційних процесів та сталого розвитку, зображений у табл. 1.1, саме дозволяє побачити сутність стратегічного партнерства.

Таблиця 1.1.

Схема комплексного підходу до міграції та сталого розвитку країни

Далі розглянемо більш конкретно кожний вид комплексного підходу до міграції та сталого розвитку окремо.

Загальноурядовий підхід полягає у тому, що МОМ допомагає урядам зрозуміти, як усі ці сфери управління взаємопов'язані між собою і як на них впливає міграція, а також якою мірою інші галузеві політики сприяють або перешкоджають можливості мігрантів робити свій внесок у життя суспільства.

Для цього МОМ підтримує уряди, які «сприяють» міграції до планування місцевої та національної політики. Це означає внесення змін або розробку нових національних, регіональних та місцевих законів, політик та

планів, які враховують ці взаємозв'язки, потреби та виклики, з якими стикаються мігранти. Це гарантує, що політика, починаючи від охорони здоров'я до освіти та від міського планування до житла, включає мігрантів та узгоджується з пріоритетами управління міграцією. МОМ також допомагає урядам потім пілотувати та впроваджувати ці політики та плани за потреби.

Підхід усього суспільства полягає у тому, що розробка політики щодо управління міграцією, як правило, відбувається на національному рівні, підхід лише на національному рівні не враховує, що вплив міграції на розвиток найбільш глибоко відчувається на місцевому рівні. Для того, щоб мати можливість впроваджувати міграцію в плани розвитку громад для більш згуртованого суспільства, МОМ підтримує розробку місцевих міграційних профілів та картографічних навчань громад, щоб сприяти цьому.

Крім того, МОМ підтримує свої держави-члени у зміцненні спроможності їхніх лідерів громад та субнаціональних органів влади створювати сприятливі середовища на рівні громад для забезпечення соціальної згуртованості та впливу на розвиток, який приносить користь усьому суспільству. Це передбачає розширення повноважень місцевих та регіональних органів влади як перших реагувальників на міграцію та найближчих до їхніх складових як вирішальних суб'єктів управління міграцією для розвитку.

Залучення, розширення прав і можливостей мігрантів як суб'єктів розвитку полягає у тому, що ступінь, в якій мігранти можуть сприяти розвитку, безпосередньо пов'язана з їх здатністю отримувати доступ до послуг, інтегруватися в суспільство і залишатися на зв'язку зі своїми громадами походження.

Мігранти можуть зіткнутися з багатьма бар'єрами, які обмежують їх здатність повністю розкрити свій потенціал розвитку. МОМ співпрацює зі своїми державами-членами, щоб сприяти захисту прав мігрантів та розширювати їх можливості через надання послуг та підтримки, необхідних для того, щоб стати невід'ємною частиною їхнього нового суспільства, а також

зробити внесок у їхні рідні громади. Це означає допомогти урядам залучати, уможливлувати та розширювати можливості своєї діаспори та мігрантів у зусиллях з розвитку.

При такому розумінні полегшення, а не обмеження міграції - є пріоритетом, як і розширення можливостей для людей реалізувати свої прагнення та потенціал людського розвитку за допомогою мобільності. Порядок денний до 2030 року підтримує цей погляд на міграцію і, якщо його ефективно реалізувати, цілі сталого розвитку можуть допомогти перенести управління міграцією та співробітництво на місцевому, національному, регіональному та глобальному рівнях у напрямку цілісності підходу. Можна побачити схему можливостей включення міграції до Порядку денного до 2030 року на рис.1.1.

Рис. 1.1.Схема можливостей включення міграції до Порядку денного до 2030 року

Порядок денний до 2030 року є частиною інших важливих глобальних процесів, які сприяли визнанню, імпульсу та подальшим можливостям міграції як фактору розвитку. Деякі з них безпосередньо пов'язані з міграцією, такі як Глобальний договір з міграції (ГДМ). Інші мають непрямі наслідки для міграції, такі як Аддис-Абебська програма дій та Сендайська програма

зменшення небезпеки стихійних лих (МОМ, 2017g). Розвиток ГДМ означає, що всі аспекти управління міграцією продовжуватимуться та будуть ключовим фокусом для міжнародного співтовариства в майбутньому. ГДМ «буде першою міжурядовою угодою, підготовленою під егідою Організації Об'єднаних Націй, щоб цілісно і всебічно охопити всі виміри міжнародної міграції».[7] Він матиме тверде вкорінення у Порядку денному до 2030 року, і надасть значну можливість для вдосконалення управління міграцією, вирішення проблем, пов'язаних з нею, та посилити внесок мігрантів та міграції у сталий розвиток. У табл. 1.2 наведені основні міжнародні програми з питань міграції та їх значення у досягненні цілей сталого розвитку.

Таблиця 1.2.

Міжнародні співтовариства з питань міграції та їх значення у сталому розвитку

Назва документа	Сутність	Роль у сталому розвитку
Глобальний договір з міграції (ГДМ) [8]	Угода, яка охоплює всі виміри міжнародної міграції цілісно та всебічно	Оформлений відповідно до цілі 10.7 Порядку денного сталого розвитку до 2030 року, в якому держави-члени зобов'язалися співпрацювати на міжнародному рівні для сприяння безпечній, впорядкованій та регулярній міграції
Аддис-Абебська програма дій була прийнята на Третій міжнародній конференції з фінансування розвитку і згодом схвалена Генеральною Асамблеєю ООН у своїй резолюції 69/313 від 27.07.15 [9]	Порядок денний Аддис-Абебської програми дій створює міцну основу для підтримки реалізації Порядку денного у сфері сталого розвитку до 2030 року.	Забезпечує нову глобальну основу для фінансування сталого розвитку шляхом узгодження всіх фінансових потоків і політики з економічними, соціальними та екологічними пріоритетами. Він включає в себе комплексний набір політичних дій з більш ніж 100 конкретними заходами, які спираються на всі джерела фінансування, технології, інновації, торгівлю, борг і дані, щоб підтримати досягнення Цілей сталого розвитку

Назва документа	Сутність	Роль у сталому розвитку
Сендайська програма зменшення небезпеки стихійних лих була схвалена державами-членами в липні 2015 року Резолюцією Генеральної Асамблеї 69/284 [10]	Являє собою 15-тирічний добровільний незобов'язальний договір, що окреслює план широких орієнтованих на людину заходів щодо зниження ризиків стихійних лих.	Документ складається з шести розділів, першим із яких є преамбула, а наступні п'ять присвячені, відповідно, таким питанням: очікуваний результат і цілі, основоположні принципи, пріоритети для дій, роль зацікавлених сторін і міжнародне співробітництво та глобальне партнерство.
Нью-Йоркська декларація для біженців та мігрантів [11]	Виражає політичну волю світових лідерів зберегти життя, захистити права і взяти частку відповідальності за вирішення міграційної кризи у глобальному масштабі.	Додаток II Нью-Йоркської декларації започаткував процес міжурядових консультацій і переговорів, кульмінацією яких стало заплановане прийняття Глобального договору про міграцію на міжурядовій конференції з питань міжнародної міграції в 2018 р.

Центральним принципом Порядку денного до 2030 року є інклюзивність; він включає в себе зобов'язання нікого не залишити осторонь. Щоб досягти цього, мігрантів та міграцію необхідно враховувати в усі аспекти реалізації Цілей сталого розвитку та цільових показників. Мігрантів багато і вони можуть бути особливо вразливою групою, яка постраждала від множинних, пересічних форм дискримінації, і тому заслуговує на особливу увагу. У розділі Порядку денного до 2030 року визнають біженців, внутрішньо переміщених осіб та мігрантів групою вразливих людей, які повинні бути наділені повноваженнями, і чий потреби слід враховувати.

Багато цілей сталого розвитку можуть бути повністю досягнуті лише за умови міграції. Якщо цього не зробити, це може обмежити прогрес, досягнутий шляхом обмежень і стійкістю зусиль. Наприклад, діти-мігранти складають значну частину світового дитячого населення, а отже, їх слід

враховувати при реалізації освітніх цілей. Якщо уряди будуть проактивно включати міграцію та мігрантів під час реалізації, тим більша ймовірність ефективного та сталого досягнення цілей.

Іншим прикладом актуальності міграції в ЦСР є те, що багато існують адресних ключових рушійних сил переміщення. Раптовий наплив великої кількості осіб, будь то біженці або переміщені всередині країни в межах кордонів, їхня власна країна може створити проблеми розвитку для приймаючих громад. Таким чином, прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку є фундаментальним для добробуту цих груп населення, а також соціального та економічного добробуту громад, які їх приймають. Добре скориговані плани розвитку, які одночасно підсилюють послуги та ресурси громад, які найбільше постраждали від переміщення, та сприяли виробничому потенціалу та позитивному внеску переміщених осіб, може сприяти прогресу в досягненні цілей, які приносять користь як переміщеному населенню, так і постраждалим громадам.

Крім їх розгляду та включення, слід розуміти, що мігранти та міграція відіграють активну роль у сприянні сталому розвитку. Мігранти та міграційна динаміка впливають на результати в різних соціально-економічних секторах розвитку і навпаки: міграція може бути допоміжним фактором у досягненні різних цілей і завдань, а також ускладнюючих або додаткових факторів, які слід враховувати.

Не всі питання розвитку Порядку денного до 2030 року мають пряме посилення до міграції; наприклад, мігранти не згадуються в цілях зміни клімату, а діаспора не згадується в партнерствах для цілей розвитку. Проте складні і двонаправлені зв'язки, які має міграція у різних секторах розвитку вимагає, щоб синергія та компроміси були визначені та враховані при реалізації всіх цілей.

У цьому розділі наведено огляд кореляції між міграціями та цілями сталого розвитку і завдання Порядку денного до 2030 року, з акцентом на:

→ прямі зв'язки, де чітко прописані проблеми, пов'язані з міграцією і

→ наскрізні зв'язки, де тема може вплинути або бути порушена шляхом міграції.

1.2 Прямий вплив міграції на сталий розвиток країни

Очевидним є вплив міграції на сталий розвиток як окремих регіонів всередині країни, так і цілих країн. Цілі сталого розвитку містять декілька цілей, які безпосередньо посиляються на міграцію, [7] як зазначено нижче (табл. 1.3)

Таблиця 1.3.

Цілі та завдання сталого розвитку, які посиляються на міграційні процеси [7]

Ціль	Сутність цілі	Завдання	Вплив на сталий розвиток країни
Ціль 4.В	Мобільність студентів	Закликає розширити кількість доступних транскордонних стипендій	Сприяння мобільності студентів дає можливість збільшити кількість освітніх мігрантів, тим самим збільшуючи можливості вищої освіти для людей з найменш розвинених країн та інших малозабезпечених районів.
Ціль 5.2, 8.7, 16.2	Торгівля людьми та експлуатація	Протидія всім видам торгівлі людьми та експлуатації. Протидія торгівлі людьми та експлуатації жінок та дітей	5.2: Ліквідувати всі форми насильства щодо всіх жінок та дівчат у державній та приватній сферах, включаючи торгівлю людьми, сексуальну та інші види експлуатації. 8.7: Вжити негайних та ефективних заходів для викорінення примусової праці, припинення сучасного рабства і торгівлі людьми та забезпечити заборону і ліквідацію найгірших форм дитячої праці, включаючи вербування та використання дітей-солдатів, і до 2025 року покласти край дитячій праці в усіх її формах. 16.2: Припинити жорстоке поводження, експлуатацію, торгівлю людьми та всі форми насильства та катувань щодо дітей
Ціль 8.5, 8.7, 8.8	Трудова міграція та зайнятість	Сприяння гідній праці. Боротьба з дитячою працею та найгіршими	8.5: До 2030 року забезпечити повну і продуктивну зайнятість, гідну роботу для всіх жінок та чоловіків, у тому числі для молоді та осіб з інвалідністю, та рівну оплату за працю рівної цінності.

Ціль	Сутність цілі	Завдання	Вплив на сталий розвиток країни
		<p>формами дитячої праці.</p> <p>Протидія торгівлі людьми з метою примусової праці.</p> <p>Вирішення проблеми фемінізації міграції.</p> <p>Удосконалення управління трудовою міграцією.</p>	<p>8.7: Вжити негайних та ефективних заходів для викорінення примусової праці, припинення сучасного рабства та торгівлі людьми, забезпечити заборону і ліквідацію найгірших форм дитячої праці, включаючи вербування та використання дітей-солдатів, і до 2025 року покласти край дитячій праці в усіх її формах.</p> <p>8.8: Захищати трудові права та сприяти створенню безпечних умов праці для всіх працівників, у тому числі трудящих-мігрантів, зокрема жінок-мігрантів, та тих, хто має нестабільну зайнятість.</p>
Завдання 10.7	Управління міграцією	<p>Сприяння впорядкованій, безпечній, регулярній та відповідальній міграції та мобільності.</p> <p>Впровадження спланованої та добре керованої міграційної політики</p>	<p>10.7 в рамках Цілі 10 "Зменшення нерівності всередині країн та між країнами", визнає, що ефективне управління міграцією є ключовим для більш безпечної, впорядкованої та регулярної міграції. Вона також визнає необхідність глобальних, регіональних і національних міграційних режимів і всеосяжних політичних рамок для управління міграцією на благо всіх. Це включає в себе сприяння легальної міграції, яка поважає права всіх мігрантів, і використання позитивного впливу міграції на розвиток для самих мігрантів, так і для всіх громад і країн.</p>
Ціль 10.C	Грошові перекази	Зниження витрат на здійснення грошових переказів	<p>10.C: До 2030 року скоротити до менш ніж 3 відсотків операційні витрати на грошові перекази мігрантів та ліквідувати коридори грошових переказів з витратами, що перевищують 5 %.</p>
Ціль 17.18	Міграційні дані	<p>Покращення даних з різних тем міграції.</p> <p>Підвищення рівня дезагрегації даних за міграційним статусом.</p> <p>Підвищення рівня дезагрегації даних про міграцію за іншими змінними</p>	<p>17.18: До 2022 року посилити підтримку в галузі розбудови потенціалу країнам, що розвиваються, у тому числі найменш розвиненим країнам і малим острівним країнам, що розвиваються, з метою суттєвого збільшення та розширення доступу до високоякісних, своєчасних і достовірних даних з розбивкою за доходами, статтю, віком, расою, етнічною приналежністю, міграційним статусом, інвалідністю, географічним місцезнаходженням та іншими характеристиками, що мають значення в національних контекстах.</p>

Розглянемо ці посилання більш детально в контексті впливу міграції на сталий розвиток країни.

- Мобільність студентів

Ціль 4.В: До 2021 року значно розширили глобальні масштаби кількості стипендій, доступних країнам, що розвиваються, зокрема найменш розвиненим країнам, малим острівним державам, що розвиваються, та африканським країнам. Для зарахування у сфері вищої освіти, у тому числі професійної підготовки та інформаційно-комунікаційні технології, технічні, інженерні та наукові програми, в розвинутих та країнах, що розвиваються. Підвищення міжнародної студентської мобільності.

Ціль 4.В закликає розширити кількість доступних транскордонних стипендій. Сприяння мобільності студентів дає можливість збільшити кількість освітніх мігрантів, тим самим збільшуючи можливості вищої освіти для людей з найменш розвинених країн та інших малозабезпечених районів. Досягнення цілі 4.В також може допомогти збільшити знання та передачі навичок мігрантів, якщо існує добре керована міграційна політика щоб заохотити цю передачу.

- Торгівля людьми та експлуатація

Ціль 5.2: Усунути всі форми насильства проти всіх жінок та дівчат в державній і приватній сферах, включаючи торгівлю людьми, сексуальні та інші види експлуатації.

Завдання 8.7: Вжити негайних та ефективних заходів для викорінення примусової праці, покінчити з сучасним рабством і торгівлею людьми, забезпечення заборони та ліквідації найгіршої форми дитячої праці, включаючи рекрутинг та використання дітей-солдатів, а до 2025 року припинити дитячу працю в усіх її формах.

Ціль 16.2: Припинення зловживань, експлуатацію, торгівлю людьми та всіх форм насильства і тортур щодо дітей.

Цілі сталого розвитку поновлюють національні та глобальні зобов'язання щодо боротьби з усіма формами торгівлі людьми та захисту жертв торгівлі людьми.

Ціль 8.7 може допомогти державам працювати над посиленням захисту експлуатованих осіб та осіб, які постраждали від торгівлі людьми, запобігання торгівлі людьми та експлуатації, а також судового переслідування та відшкодування збитків, пов'язаних із цими злочинами. Досягнення цієї мети могло б залучити країни, що розвивають політику і партнерство на місцевому, національному, регіональному та міжнародному рівнях, зміцнення законодавчої бази та політики, сприяння діалогу та співробітництву з питань протидії торгівлі людьми, розвиток механізмів ідентифікації та допомоги жертвам, а також сприяння збору та аналізу даних про торгівлю людьми.

Цілі сталого розвитку спрямовані на боротьбу з торгівлею жінками та дітьми через цілі 5.2 і 16.2, заохочуючи суб'єктів використовувати гендерно та вікову призму при вирішенні питань торгівлі людьми. Це дозволило б суб'єктам зосередитися на певних видах торгівлі людьми, до яких жінки, дівчата та хлопчики можуть бути особливо вразливими, наприклад, торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації, примусові шлюби або торгівля дітьми з метою примусового жебракування.

- Відповідність іншим цілям

Орієнтація цілей сталого розвитку на гідну працю та безпечні умови праці - це також важлива допомога у вирішенні питань торгівлі людьми з метою примусової праці. Викорінення торгівлі людьми з метою примусової праці та інших форм експлуатації та зловживань вимагає все більшої можливості гідної праці, сприяння безпечній міграції та підвищенню стандартів праці (наприклад, шляхом впровадження міжнародно визнаних стандартів, таких як Кодекс поведінки Міжнародної системи доброчесності); всі дії, які здійснює Порядок денний до 2030 року у Цілі 8, ціль 10.7 та інших.

Протидія торгівлі людьми вимагає глибоких зусиль у багатьох секторах. Прогрес у викоріненні бідності (Ціль 1), покращенні гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (Ціль 5), сприяння повній та продуктивній зайнятості та гідної праці (Ціль 8), забезпечення доступу до правосуддя для всіх (Ціль 16), та сприяння безпечній та регулярній міграції через ціль 10.7, допоможе вирішити проблему торгівлі людьми у всіх її формах.

- Трудова міграція та зайнятість

Ціль 8.5: До 2030 року досягти повної та продуктивної зайнятості та гідної праці для всіх жінок і чоловіків, в тому числі для молоді та осіб з інвалідністю, і рівну оплату за працю рівної цінності.

Завдання 8.7: Вжити негайних та ефективних заходів для викорінення примусової праці, покінчити з сучасним рабством і торгівлею людьми та забезпечення заборони та ліквідації найгірших форм дитячої праці, включаючи рекрутинг, використання дітей-солдатів, а до 2025 року припинити дитячу працю в усіх його формах.

Ціль 8.8: Захист трудових прав та сприяння безпеці та безпечне робоче середовище для всіх працівників, включаючи трудових мігрантів, зокрема жінок-мігранток, та тих, хто перебуває у нестабільній зайнятості.

Сприяння гідній праці (Ціль 8.5) є невід'ємною складовою програми 2030 року Порядку денного, і це тягне за собою багато прямих зв'язків з трудовою міграцією. Деякі цілі сталого розвитку безпосередньо висвітлюють поточні, нові та всеосяжні проблеми мобільності робочої сили, а багато інших стосуються факторів, які формують динаміку трудової міграції.

Ціль 8.7 стосується примусової праці, торгівлі примусовою працею, дитячої праці та всіх інших видів трудової експлуатації.

Ціль 8.8 спрямована на відстоювання прав усіх типів трудових мігрантів. Використовуючи підхід, заснований на правах, який сприяє розвитку міжнародних прав, включаючи стандарти праці, допоможе покращити

становище багатьох працівників-мігрантів, які стикаються з вразливими місцями, допомагаючи вирішувати загальні проблеми, включаючи ті, що стосуються умов праці, заробітної плати, соціального захисту, безпеки праці, міграційний статус та доступ до медичної допомоги (включаючи доступ до сексуального та репродуктивного здоров'я). Посилюючи етичну практику найму та допомагаючи ліквідувати плату за рекрутинг, досягнення цієї мети також допоможе вирішити проблему торгівлі людьми, боргової залежності та примусової праці.

- Відповідність іншим цілям

Цілі сталого розвитку визнають, що все більша кількість трудових мігрантів є жінки («фемінізація міграції») шляхом висвітлення необхідності захисту мігрантів домашніх працівників (ціль 5.4). Працюючи в переважно неформальному та нерегульованому секторі, жінки трудові мігрантки зазвичай піддаються трудовій експлуатації і зловживанням. Наприклад, поширені практики, такі як прив'язка віз і, міграційний статус до одного роботодавця, можуть збільшити ризик того, що жінки-працівниці будуть піддані жорсткому поводженню, експлуатації та сексуальному та гендерному насильству.

Визнаючи множинність питань трудової міграції, заохочуючи багатосторонній підхід та закликаючи до покращення управління міграцією відповідно до Цілі 10.7, сталий розвиток також опосередковано закликає до покращення управління трудової міграції. Це передбачає ефективні, засновані на правах людини та гендерно-чутливі системи трудової міграції, які включають інститути, суб'єкти та процеси захисту прав усіх працівників-мігрантів, водночас враховуючи зайнятість, ринок праці, навички та фактори попиту. Поліпшення врядування також може спричинити посилення міжнародної співпраці, наприклад через регіональні ініціативи та партнерства між країнами через, двосторонні трудові угоди та співпрацю щодо етичних трудових прав, визнання навичок та/або портативності соціальних виплат.

Цілі сталого розвитку стосуються через різні інші цілі, які є потенційними рушіями міжнародної мобільності робочої сили. Наприклад, визнаючи зв'язки між міграцією та освітою (4.В та 4.4), вони визнають зв'язки між навичками, ринками праці та міграцією, а також пов'язуючи цілі мобільності робочої сили з Цілями щодо гідної праці та нерівності (Цілі 8 та 10), а також щодо гендеру (Ціль 5), визнають динамічну взаємодію між зайнятістю, нерівністю, гендером та міграцією. Таким чином, ЦСР визнають, що прогрес в інших сферах вплине на динаміку трудової міграції та позитивно вплине на соціально-економічний розвиток.

- **Управління міграцією**

Завдання 10.7: Сприяти впорядкованій, безпечній, регулярній та відповідальній міграції та мобільності людей, у тому числі шляхом реалізації запланованої та добре керованої міграційної політики. Ціль 10.7, згідно з Ціллю 10 спрямована на зменшення нерівності всередині та між країнами, визнає, що ефективне управління міграцією є ключем до більш безпечної, впорядкованої та регулярної міграції. Вони також визнають необхідність глобальних, регіональних та національних міграційних режимів та всеосяжних політичних рамок для управління міграцією на благо всіх.

На практиці комплексне та ефективне управління міграцією передбачає широкий спектр напрямків дії. Це включає, але не обмежується впровадженням міграції та розбудовою потенціалу, захистом прав мігрантів та сприянням добробуту всіх мігрантів, покращенням інтеграції мігрантів у приймаючих громадах, сприянням регульованій мобільності робочої сили, покращенням здоров'я мігрантів, пом'якшенням та усуненням вразливостей мігрантів та розвитком спеціалізованих програм для біженців та внутрішньо переміщених осіб, сприяння возз'єднанню сім'ї, вирішення проблеми нерегульованої міграції та забезпечення шляхів до задоволення потреб приймаючих громад, протидія мігрантам, контрабанда та торгівля людьми,

сприяння переселенню, сприяння добровільному поверненню та реінтеграції мігрантів, а також розробка довгострокових рішень для переміщених осіб. [7]

- Відповідність іншим цілям

Ефективне управління міграцією також сприяє опосередковано через інші Цілі та завдання. Наприклад, цілі 8.7 та 8.8 закликають покращити управління у сферах торгівлі людьми та трудової міграції відповідно, Ціль 16 щодо утвердження верховенства права, рівного доступу до правосуддя для всіх та моніторингу практики тримання під вартою, а також ціль 17.14 закликає країни до підвищення узгодженості політики. Ці та інші Цілі підтримують підходи до прав людини, що приносять користь мігрантам, і можуть сприяти більш ефективному, чутливому та гендерно-чутливому управлінню міграцією в різних секторах. Досягнення прогресу в інших Цілях сталого розвитку відіграє ключову роль у вирішенні багатьох рушіїв вимушеного переміщення. Тому, окрім роботи над створенням довгострокових рішень, досягнення прогресу в цілях щодо бідності (Ціль 1), продовольчої безпеки (Ціль 2), слабкого управління (Ціль 16), зміни клімату (Ціль 13) серед іншого допоможе запобігти кількості криз та катастроф у майбутньому, тим самим зменшивши спричинене переміщення, що є ключовою перешкодою для сталого розвитку.

- Грошові перекази

Ціль 10.C: До 2030 року скоротити до менш ніж 3 відсотків трансакційні витрати на грошові перекази мігрантів та ліквідувати коридори грошових переказів з витратами вище 5 відсотків.

Глобальні потоки грошових переказів великі – вважається, що приблизно 450 мільярдів доларів грошових переказів надходили до країн, що розвиваються у 2020 році [7] – і карликові традиційні види фінансування розвитку можуть бути більш стабільними.

Грошові перекази бувають різноспрямованими, добровільними і приватними, які мігранти створюють і можуть надати багато економічних та

соціальних можливостей та викликів як відправникам, так і одержувачам. Витрати на трансакцію грошових переказів можуть бути високими, що зменшує вплив грошових переказів, обтяжують мігрантів і можуть перешкоджати відправці грошових переказів через офіційні канали. Це може торкнутися, зокрема, жінок-мігранток, як вони часто надсилають менші суми грошей, ніж чоловіки-мігранти, хоча і більше регулярно.[7] Ціль 10.C спрямована на зменшення цих витрат шляхом обмеження трансакцій та зборів. Часто це пов'язано з підвищенням конкуренції та прозорості в трансфертному ринку за допомогою інструментів порівняння витрат і диверсифікації пропозиції провайдерів, таким чином допомагаючи мігрантам приймати зважені рішення.

- Відповідність іншим цілям

Досягнення цілі 10.C може мати потенційні позитивні наслідки для одержувачів грошових переказів. Вони можуть допомогти збільшити доходи домогосподарств, тому полегшення дешевших грошових переказів може допомогти досягти цілей щодо подолання бідності згідно з Ціллю 1. Грошові перекази також можуть призвести до збільшення заощаджень та інвестицій домогосподарств, що допоможе досягти цілі 1.5 та інших. Грошові перекази можуть збільшити витрати домогосподарств на охорону здоров'я та освіту, і пов'язані з позитивними результатами для членів сімей у цих сферах, що допомагає досягти Цілей 3 та 4. Досягнення цілі 10.C також може заохочувати грошові перекази, щоб допомогти розвитку на місцевому, регіональному або національному рівнях через ініціативи, які заохочують інвестування в певні види діяльності, наприклад, спеціалізовані ініціативи розвитку. Проте не слід забувати, що грошові перекази - це приватні грошові перекази і відправники та одержувачі можуть вільно приймати рішення про їх використання.

Ці можливості повинні бути реалізовані при застосуванні підходу, заснованого на гендерно-чутливих правах, з метою покращення умов, за яких здійснюються грошові перекази, заробляються, відправляються і

використовуються жінками-мігрантами і чоловіками та їх сім'ями. Це означає пом'якшення та усунення ризиків експлуатації та зловживань (включаючи торгівлю людьми), просування етичної практики найму та покращення орієнтації перед від'їздом, серед інших заходів, для сприяння добробуту усіх трудових мігрантів.

Будь-які ініціативи з розвитку, пов'язані з грошовими переказами, також повинні визнавати важливість підвищення фінансової інклюзії для всіх мігрантів; це означає зміцнення фінансової грамотності та покращення доступу до регульованих, надійних та ефективних фінансових послуг для всіх відправників та одержувачів грошових переказів.

- Дані про міграцію

Ціль 17.18: Посилити підтримку з розбудови потенціалу країнам, що розвиваються, в тому числі для найменш розвинених країн і малих острівних держав, що розвиваються, збільшити значною мірою наявність якісних, своєчасних та достовірних даних, дезагредованих за доходами, статтю, віком, расою, етнічною приналежністю, міграційним статусом, інвалідністю, географічним розташуванням та іншими характеристиками, актуальними в національних контекстах.

Зараз є значні прогалини в кількості, точності, своєчасності, порівнянності (з часом і в різних країнах) і доступності даних про міграцію. В даний час дані про міграцію, які є поганими або важкодоступними та зрозумілими, ускладнюють створення чутливої та розумної міграційної політики для осіб, які приймають рішення в усьому світі. Неякісна, розрізнена або погано поширена інформація також може спотворити суспільні дебати щодо міграції.

Ключовим напрямком процесу впровадження цілей сталого розвитку є сприяння більшій дезагрегації в моніторингу даних з метою кращого обслуговування певних вразливих груп. Це включає розподіл даних за міграційним статусом та іншими змінними. Це можливість отримати кращі

дані про різні виміри ситуації мігрантів, що дозволяє краще зрозуміти умови їхнього життя та те, як міграція впливає на здоров'я, доходи, освіту та інші сфери.

1.3. Непрямий вплив міграції на сталий розвиток країни

Окрім безпосереднього впливу міграційних процесів на сталий розвиток країни, можна спостерігати також і опосередкований або непрямий вплив. Міграція та мігранти можуть бути інтегровані в реалізацію інших Цілей сталого розвитку. Можливо пов'язати міграцію з кожною Ціллю Порядку денного до 2030 року; перелічені теми тут і досліджені цілі не є вичерпними, але ілюструють деякі з найбільш очевидних зв'язків. Залежно від контексту країни, міграція також може бути актуальною для інших сфер.

- Бідність і зростання

Інклюзивність особливо важлива для цілей бідності, враховуючи її зв'язок з багатьма іншими результатами розвитку. Мігранти можуть зробити значний внесок у зусилля з розвитку як у країнах походження, так і в пункті призначення, і тому міграція повинна бути інтегрована в планування, реалізацію, моніторинг та звітування про ініціативи, пов'язані з цілями бідності. Крім того, існують зв'язки між міграцією і зростанням та зменшенням бідності. Імплементация цілей з подолання бідності повинна забезпечувати інклюзивність та інтеграцію мігрантів; необхідний проактивний підхід до захисту прав та інтересів різних груп мігрантів. Всі дані про бідність повинні фіксувати міграційний статус як окрему змінну, наскільки це можливо. Це покращить інформацію про зв'язок мігрантів з бідністю.

Міграція може бути інструментом скорочення бідності для мігрантів та їхніх сімей. Через грошові перекази, вищі та/або диверсифіковані доходи та багато інших механізмів, міграція може бути пов'язана з позитивним впливом на фінанси домогосподарств через збільшення заощаджень, активів,

інвестицій, страхування та доступу до фінансових послуг. Крім того, міграція часто є стратегією для домогосподарств, спрямованою на управління ризиками бідності та продовольчої незахищеності, підвищення стійкості до коливань сільськогосподарського виробництва, доходів та зайнятості. Міграційні процеси також асоціюються з позитивними результатами у сфері освіти та охорони здоров'я як для самих мігрантів, так і для членів їхніх сімей, і можуть сприяти розширенню доступу до базових послуг. Ці ефекти, спричинені міграцією, можуть допомогти досягти прогресу у виконанні завдань 1.1, 1.2, 1.4 і 1.5 в рамках Цілі 1: Подолання бідності у всіх її формах повсюдно. Для посилення цих наслідків і розширення можливостей всіх мігрантів бути агентами розвитку, слід зосередити зусилля на сприянні безпечній міграції та зниженні її вартості. Інтеграція мігрантів також повинна розглядатися як сприяння їхньому внеску в розвиток; можуть бути створені політичні рамки, які оптимізують використання робочої сили, навичок, досвіду, грошових переказів та іншої динаміки міграції для цілей сталого розвитку. Таким чином, інтеграція мігрантів - через сприяння добробуту та захист прав людини всіх мігрантів слід розглядати як інструмент підтримки потенціалу розвитку всіх мігрантів.

Міграція може бути значним інструментом скорочення бідності та механізмом зростання. Наприклад, мігранти надсилають до країн, що розвиваються, грошові перекази на суму 441 мільярд доларів США на рік, часто знижуючи рівень бідності в багатьох країнах, і роблять значний внесок через передачу знань та навичок у різні галузі, такі як сектор охорони здоров'я. Мігранти також роблять значний внесок в економіку приймаючих громад, збільшуючи податкову базу, збільшуючи сукупний попит, підвищуючи продуктивність через більш ефективний розподіл навичок на ринку праці, сприяючи розвитку підприємництва та інновацій, а також допомагаючи валовому внутрішньому продукту через ці та інші механізми. Окрім досягнення прогресу в Цілі 1 бідності, як зазначено вище, це пов'язано із завданнями 1.А та 1.В щодо створення надійної політичної бази для подолання

бідності та планування сталого розвитку. Вона також пов'язана із завданнями 8.1, 8.2 та 8.3 щодо забезпечення гідної праці та економічного зростання шляхом підвищення продуктивності, інновацій, підприємництва та підприємницької діяльності, а також із завданням 10.1 щодо зростання доходів.

- Соціальний захист населення

Охоплення мігрантів соціальним захистом, як правило, є низьким: 22% мігрантів не мають доступу до офіційного захисту, і менше 1 % мігрантів, які переїжджають між країнами з низьким рівнем доходу, мають право на таке охоплення. Крім того, мігранти часто можуть опинитися в уразливому становищі та зазнавати дискримінації, особливо ті, що мають неврегульований статус, зайняті в неформальному секторі працевлаштування та біженці. Відсутність соціального захисту як правило, збільшує вразливість і може поставити мігрантів до більш високого ризику бідності та маргіналізації; тому проактивне розширення соціального захисту мігрантів є невід'ємною частиною досягнення відповідних цілей.

Цільова задача 1.3 закликає впровадити відповідні національним умовам системи соціального захисту, включаючи мінімальні рівні, і до 2030 року досягти значного охоплення бідних і вразливих верств населення. Це означає, що мігранти повинні мати право на участь у цих системах соціального захисту та ефективно брати в них участь, а також не піддаватися дискримінації за ознакою статі, віку або міграційного статусу, серед інших факторів.

Завдання 10.4 закликає прийняти політику, особливо фіскальну, у сфері заробітної плати та соціального захисту, і поступово досягти більшої рівності, особливо у сфері оподаткування. Якщо мігранти будуть виключені з системи соціального захисту, прогрес у досягненні цього завдання буде обмеженим.

Пункт 5.4 закликає до забезпечення соціального захисту домашніх працівників-мігрантів.

- Відповідність іншим цілям

Покращення соціального захисту мігрантів сприятиме досягненню Цілі 1 щодо бідності та Цілі 10 щодо нерівності. Трудові мігранти роблять внесок у системи соціального забезпечення, генеруючи державні ресурси для реалізації програм соціального захисту через податки. Соціальний захист також пов'язаний з економічним розвитком; він є інвестицією, оскільки може підвищити продуктивність праці.

- Охорона здоров'я

Хоча не існує цілей, пов'язаних з охороною здоров'я, які були б чітко пов'язані з міграційними цілями, міграція все частіше визнається як соціальна детермінанта здоров'я і може впливати на реалізацію багатьох ЦСР. Хоча міграція не є причиною хвороб, мігранти стикаються з непропорційно високими ризиками для здоров'я в деяких контекстах. Вирішення проблеми здоров'я мігрантів є передумовою для соціального та економічного розвитку, оскільки міцне здоров'я мігрантів є фундаментальною передумовою для того, щоб працювати та бути продуктивними.

Ціль 3 спрямована на забезпечення здорового життя та сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці і охоплює питання охорони здоров'я. Тому, щоб забезпечити прогрес у досягненні цих цілей, необхідно забезпечення специфічних потреб мігрантів у сфері охорони здоров'я.

Аргумент 3.8 закликає до досягнення загального охоплення медичними послугами. Важливо включити мігрантів до схем медичного страхування, гарантуючи безперервність надання якісних послуг та соціального захисту протягом усього міграційного циклу. Навіть коли вони мають офіційний доступ, вони часто стикаються з труднощами у користуванні медичними послугами через культурні та мовні бар'єри.

Цільова задача 3.С передбачає покращення управління розвитком та використанням людських ресурсів у секторі охорони здоров'я. Це пов'язано з міграцією, оскільки міграція медичних працівників впливає на системи охорони здоров'я в різних країнах. Тому ця ціль передбачає реалізацію добре

продуманої політики у сфері кваліфікації, включаючи етичні кодекси найму, такі як етичний кодекс найму медичного персоналу Всесвітньої організації охорони здоров'я. Вона також може передбачати партнерство з мігрантами, що повертаються, або громадами діаспор з метою зміцнення систем охорони здоров'я в країнах походження через освіту та підвищення кваліфікації. Реалізація цілей сталого розвитку може сприяти поліпшенню розподілу глобальних трудових ресурсів у сфері охорони здоров'я та зменшити дефіцит медичних кадрів у світі.

Цільова задача 3.D закликає до зміцнення потенціалу всіх країн, зокрема країн, що розвиваються, для раннього попередження, зменшення ризиків та управління національних і глобальних ризиків для здоров'я. Це вимагає зміцнення потенціалу всіх країн у сфері охорони здоров'я, зокрема країн, що розвиваються, для раннього попередження до надзвичайних ситуацій та управлінського потенціалу всіх країн, пов'язаного з Міжнародними медико-санітарними правилами. Обсяг, швидкість і легкість сьогоденних подорожей створюють нові виклики для транскордонного контролю за захворюваннями, і вкрай важливо розуміти міграцію і мобільність, щоб краще запобігати, виявляти та реагувати на спалахи захворювань.

Завдання 3.1, 3.2, 3.7 та 5.6 зосереджені на сексуальному та репродуктивному здоров'ї. Жінки та дівчата-мігрантки, особливо ті, які стали жертвами торгівлі людьми або перебувають на нелегальному становищі та які стали жертвами жорстокого поводження, сексуального або гендерного насильства, часто не мають доступу до сексуального та репродуктивного здоров'я. Вони часто не мають доступу до належної медичної допомоги, інформації та освіти. Вони стикаються з негативними наслідками, такими як небажана вагітність, інфекції, що передаються статевим шляхом, підвищена материнська смертність, смертність дітей віком до 5 років та новонароджених, а також певні проблеми з психічним здоров'ям.

Завдання 3.3 зосереджується на інфекційних захворюваннях. Мігранти в деяких контекстах можуть бути сприйнятливими до інфекційних захворювань,

таких як туберкульоз, ВІЛ/СНІД, малярія та інші через такі фактори, як гігієна, харчування, умови життя, доступ до профілактичних і лікувальних медичних послуг та соціального захисту, а також підвищеною вразливістю та схильністю до факторів ризику.

Ціль 3.4 присвячена неінфекційним захворюванням та психічному здоров'ю. Мігранти можуть залишати країни здоровими, але ті, хто виїжджає до країн з вищим рівнем доходу, можуть зіткнутися з підвищеним ризиком різних неінфекційних захворювань, таких як діабет та ішемічна хвороба серця, оскільки вони змінюють свій спосіб життя.

Цільова задача 3.В зосереджена на вакцинах та основних лікарських засобах. Мігранти та внутрішньо переміщені особи, разом з приймаючими громадами, повинні бути включені в якості цільових груп населення для всіх вакцин, що пропонуються в національній програмі для забезпечення колективного імунітету.

- Навчання та освіта

Ціль 4 закликає забезпечити інклюзивну і справедливу якість освіти та сприяти розширенню можливостей для навчання впродовж усього життя для всіх. Приблизно кожна 70-та дитина у світі живе в іншій країні, тому доступ до якісної освіти може бути обмеженим. Принцип Порядку денного до 2030 року «не залишити нікого осторонь» та заохочувати дітей мігрантів до проактивного врахування в рамках декількох освітніх цілей, та надавати можливості для розширення та покращення якості їхньої освіти.

Враховуючи велику кількість дітей-мігрантів у всьому світі, включення їх у планування та надання освіти має важливе значення для досягнення поставлених цілей. Учні-мігранти можуть стикатися з труднощами в доступі до освіти, можуть бути виключені з системи освіти через мовні або соціально-економічні бар'єри, і часто досягають гірших результатів у навчанні.

Цільова задача 4.4 закликає суттєво збільшити кількість молоді та дорослих, які мають відповідні навички, включаючи технічні та професійні

навички, для працевлаштування, отримання гідної роботи та підприємницької діяльності. Завдання 4.3 закликає забезпечити рівний доступ до технічної, професійної та вищої освіти. Інтеграція мігрантів допоможе вирішити проблему взаємозв'язку між трудовою міграцією та освітою, а також зміцнити зв'язок між попитом та пропозицією кваліфікованих кадрів.

Отримання грошових переказів може допомогти сім'ям покращити доступ до освіти та навчання своїх дітей; виконання завдання 10.C може сприяти покращенню освіти дітей, які постраждали від міграції. Покращення умов, за яких відбувається міграція, може позитивно вплинути на освіту мігрантів. Таким чином, сприяння впорядкованій, безпечній, регулярній та відповідальній міграції в рамках завдання 10.7 також може сприяти покращенню освіти мігрантів.

- Статева належність

Ціль 5 спрямована на досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей всіх жінок і дівчат. Все більше жінок мігрують самостійно, ніж раніше, що іноді називають "фемінізацією міграції". У той же час, жінки-мігрантки стикаються з низкою вразливостей, пов'язаних з перехресними формами дискримінації, з якими вони можуть зіткнутися в країнах походження, транзиту та приймаючих громадах.

Наприклад, жінки та дівчата становлять 71 відсоток усіх жертв торгівлі людьми виявлених у всьому світі, а жінки становлять 96 % жертв торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації. Крім того, жінки та дівчата-мігрантки можуть стикатися з гендерними та дискримінаційними бар'єрами на шляху своєї мобільності, що може призвести до збільшення використання нерегульованих каналів міграції, що підвищує ризик сексуального і гендерного насильства та експлуатації. Це вимагає всебічної оцінки гендерної нерівності та вразливості, пов'язаної з міграцією.

Треба зазначити також позитивні можливості, які надає міграція жінкам та дівчатам - такі як освіта та економічна незалежність - для підтримки їхнього

власного розширення прав і можливостей. Гендерна та міграційна діяльність у контексті досягнення цілей сталого розвитку має бути спрямована на збалансування того, як міграція може сприяти розвитку потенціалу всіх людей, незалежно від статі. З тим, як міграція може також наражати їх на нові або підвищені ризики.

Завдання 5.4 закликає визнавати та цінувати неоплачуваний догляд та домашню працю шляхом надання державних послуг, інфраструктури та політики соціального захисту та заохочення спільної відповідальності в межах домогосподарства та сім'ї відповідно до національних особливостей. Більшість домашніх працівників-мігрантів - це жінки та дівчата-підлітки. Низькокваліфіковані жінки-мігрантки часто працюють у менш регульованих і менш помітних секторах, ніж чоловіки-мігранти, що наражає їх на більший ризик експлуатації та порушень трудових прав і прав людини, а також на більший ризик сексуального та гендерного насильства. Вирішення цієї проблеми сприятиме підвищенню добробуту, гідності та статусу мігрантів, які працюють в якості домашніх працівників.

Завдання 5.2 сприяє зменшенню вразливості жінок та дівчат-мігрантів до експлуатації, насильства та торгівлі людьми. Жінки та дівчата-мігрантки часто піддаються ризику фізичного, сексуального та психологічного насильства або жорстокого поводження вздовж міграційних маршрутів та в місцях призначення.

Міграція може бути джерелом розширення прав і можливостей жінок; вона може запропонувати доступ до освіти та кар'єри, дозволяючи жінкам отримувати вищі доходи, користуватися більшою автономією, а також підвищити соціальний та економічний статус та участь у суспільному житті. Загалом, захист і просування прав жінок-мігрантів, в тому числі трудових прав, посилять їхній потенціал стати агентами розвитку. Вкрай важливо усунути гендерні обмеження, які заважають жінкам повністю реалізувати свій виробничий потенціал. Потенціал для розширення прав і можливостей жінок-мігрантів слід використовувати шляхом сприяння безпечній міграції,

визначення конкретних потреб жінок-мігрантів та застосування гендерно-орієнтованого підходу до виконання завдання 10.7, а також шляхом вирішення низки інших завдань, у тому числі пов'язаних із забезпеченням гідної праці. Це також сприятиме прогресу у виконанні завдань 5.С щодо розширення прав і можливостей жінок, 5.А щодо розширення доступу жінок до фінансових послуг та інших.

Вирішення проблеми гендерної нерівності в рамках завдання 5.3 та застосування гендерно-орієнтованого підходу до інших цілей може допомогти зменшити певні гендерні чинники міграції. Гендерно зумовлене насильство або дискримінаційні практики, такі як ранні або примусові шлюби, домашнє насильство або каліцтво жіночих статевих органів, а також інші гендерні соціально-економічні проблеми, такі як дискримінація або високий рівень безробіття, можуть спонукати жінок і дівчат до міграції.

- Діти

Значну частку серед мігрантів та біженців становлять діти. У світі налічується 50 мільйонів дітей-мігрантів (включаючи внутрішніх мігрантів), а половина біженців у світі – діти. Кожен восьмий мігрант - дитина.

Діти-мігранти стикаються зі значними ризиками під час міграції; вони часто перебувають у вразливому становищі та стикаються з проблемами вздовж міграційних маршрутів та після прибуття у транзитних та приймаючих громадах, де можуть існувати перешкоди для отримання державного захисту або загроза затримання, особливо якщо вони є нелегальними мігрантами.

Цільове завдання 1.2 передбачає зменшення кількості дітей, які живуть у бідності. Для ефективного досягнення цієї мети зусилля зі скорочення бідності повинні охоплювати дітей-мігрантів. Для повної реалізації завдань 4.А, 4.2 та 4.5 уряди повинні сприяти та управляти освітою для дітей-мігрантів. Цілі сталого розвитку закликають до покращення якості та доступу до освіти, професійно-технічної підготовки для всіх дітей.

- Міста

Міграція стає все більш урбаністичним явищем, оскільки внутрішні мігранти переїжджають із сільської місцевості до міст, міжнародні трудові мігранти ймовірно, переїжджають до міст, а переміщені особи все більше концентруються в міських районах. Основні чинники міграції з сільської місцевості до міст включають бідність, вразливість, відсутність продовольчої безпеки, відсутність зайнятості або діяльності, що приносить дохід, а також уявлення про кращі можливості для працевлаштування, доступу до послуг охорони здоров'я, освіти та соціального захисту в містах. Деякі неекономічні чинники включають конфлікти, політична нестабільність, виснаження природних ресурсів та деградація природних ресурсів, а також наслідки зміни клімату, багато з яких діють одночасно.

Міста можуть відігравати вирішальну роль в інтеграції мігрантів, а також вони формують центри можливостей для мігрантів, суттєво впливають на внесок мігрантів у сталий розвиток та економіку.

Місцеві органи влади часто керують освітою, охороною здоров'я, житлом та соціальними послугами для мігрантів, а також іноді документацією та/або процесами правової ідентифікації. Мігранти можуть бути особливо вразливою групою населення у містах. Вони можуть стикатися з мовними, правовими, соціальними та адміністративними бар'єрами на шляху до соціального захисту, низьким рівнем знань про місцевий екологічний та соціальний контекст та/або множинними і перехресними формами дискримінації. Таким чином, без ефективного управління міською міграцією, багато мігрантів стикаються з підвищеними ризиками та вразливістю, а місцеві органи влади повинні приділяти особливу увагу проактивному задоволенню потреб мігрантів у своїх містах.

Ціль 11 закликає зробити міста і населені пункти інклюзивними, безпечними, життєздатними і сталими, зосереджується на інклюзивному задоволенні конкретних потреб міського населення. Це повинно включати вирішення проблем, з якими стикаються мігранти в міських умовах.

Завдання 11.1 закликає забезпечити доступ для всіх до адекватного, безпечного та доступного за ціною житла і базових послуг, що має позитивно вплинути на всіх мігрантів у містах.

Цільова задача 11.3 сприяє впровадженню партисипативного та інклюзивного підходу до планування та управління міським господарством та управління містами і закликає посилити інклюзивну та сталу урбанізацію та потенціал для спільного, комплексного та сталого планування та управління населеними пунктами у всіх країнах. Міське управління має сприяти участі мігрантів у процесах планування та управління, таким чином допомагаючи включити їх в економічне та просторове планування і в надання послуг.

Цілі 11.B та 11.C заохочують міста та населені пункти до прийняття політики щодо забезпечення стійкості до надзвичайних ситуацій та комплексного управління ризиками надзвичайних ситуацій відповідно з Сендайською рамковою програмою зі зниження ризиків стихійних лих. Це має ключове значення в майбутньому, оскільки ймовірність бути переміщеним внаслідок стихійного лиха сьогодні вже на 60 відсотків вища, ніж чотири десятиліття тому. Крім того, в майбутньому зростатиме кількість людей, які опиняться в "пастці" і не зможуть або не захочуть переїхати з небезпечних районів, де вразливість до екологічних змін є дуже високою.

- Зміна клімату

У Порядку денному до 2030 року є посилення на зміну клімату у всіх своїх цілях, визнаючи, що несприятливий вплив зміни клімату та інших стресових факторів, таких як деградація навколишнього середовища, становлять серйозну загрозу для розвитку. Він також посилює важливі міжнародні рамки, розроблені в останні роки, такі як Сендайську рамкову програму зі зменшення небезпеки стихійних лих та Паризька угода в рамках Конвенції про зміну клімату.

Міграція, деградація довкілля та зміна клімату тісно пов'язані між собою. Наприклад, сьогодні вдвічі більше людей переміщені через стихійні

лиха, пов'язані з погодними умовами ніж через конфлікти та насильство, і очікується, що ця цифра зростатиме в міру посилення кліматичних ризиків. Міграція має бути визнана невід'ємною складовою політики та практики у сфері зміни клімату.

Важливо, щоб жінки, чоловіки та діти-мігранти та їхні специфічні потреби і вразливості були враховані у програмах запобігання, готовності забезпечення та стійкості в рамках реалізації Цілей сталого розвитку. Хоча цілі, пов'язані зі зміною клімату, не містять прямих посилань на переміщення або міграцію, врахування міграції надасть можливість об'єднати місцеві, національні та глобальні зусилля у боротьбі зі зміною клімату та сприятиме запобіганню переміщенню. Це важливо, оскільки вирішення проблеми переміщення саме по собі є засобом сприяння сталому розвитку, і якщо плани не враховують зв'язок між зміною клімату та міграцією, вони, ймовірно, обійдуться дорожче в довгостроковій перспективі.

Завдання 1.5 закликає підвищити стійкість бідних верств населення та осіб, які перебувають у вразливому становищі, і зменшити їх вразливість до екстремальних явищ, пов'язаних з кліматом, та інших економічних, соціальних і екологічних потрясінь і катастроф, а завдання 13.1 закликає підвищувати стійкість і здатність до адаптації до небезпечних кліматичних явищ і стихійних лих у всіх країнах. Міграція повинна бути визнана як потенційний фактор адаптації до зміни клімату та заходом зменшення ризику стихійних лих. Розвиток більшої стійкості до зміни клімату дозволяє домогосподарствам краще управляти екологічними ризиками, а отже, також допомагає управляти рівнем і темпами міграції.

Цільова задача 11.5 передбачає зменшення кількості смертей та пом'якшення негативних наслідків катастроф. Міграція та мігранти повинні бути включені в зусилля з реалізації цього завдання, у зменшення ризиків стихійних лих та управління ризиками стихійних лих, а також до систем реагування на надзвичайні ситуації та раннього попередження.

Цільова задача 13.3 закликає покращити освіту, підвищення обізнаності

людського та інституційного потенціалу щодо пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптації до них, зменшення впливу та раннього попередження. Зусилля, спрямовані на досягнення цієї цілі, повинні включати міграційний компонент, спрямований на підвищення обізнаності та посилення дій щодо мобільних аспектів зміни клімату. Мігранти повинні бути спеціально включені в освітні та інформаційно-просвітницькі заходи. Це може означати надання інформації різними мовами через різні канали та забезпечення того, щоб системи раннього попередження були гендерно-інклюзивними. У табл.1.4 можна побачити головні цілі та завдання сталого розвитку із непрямим впливом міграційних процесів.

Таблиця 1.4.

Сутність та завдання цілей із непрямим впливом міграції на сталий розвиток

Ціль	Сутність цілі	Завдання	Вплив на сталий розвиток країни
Цілі 1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 1.A, 1.B, 8.1, 8.2, 8.3, 10.1	Бідність та зростання	Мігранти повинні бути залучені до реалізації всіх цілей по боротьбі з бідністю. Міграція повинна розглядатися як механізм, що сприяє скороченню бідності та зростанню для різних країн	Мігранти можуть зробити значний внесок у зусилля зі сталого розвитку як у країнах походження, так і в країнах призначення, і тому міграція повинна бути інтегрована в планування, реалізацію, моніторинг та звітність щодо ініціатив, пов'язаних з досягненням цілей у сфері подолання бідності. Крім того, існують зв'язки між міграцією та економічним зростанням і скороченням бідності.
Цілі 1.3, 5.4, 10.4	Соціальний захист	Мігранти повинні мати доступ до програм та політики соціального захисту. Домашні працівники-мігранти повинні бути забезпечені соціальним захистом	Відсутність соціального захисту збільшує вразливість і може поставити мігрантів до більш високого ризику бідності та маргіналізації; тому активне розширення соціального захисту мігрантів є невід'ємною частиною досягнення відповідних цілей.

Ціль	Сутність цілі	Завдання	Вплив на сталий розвиток країни
Цілі 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.7, 3.8, 3.B, 3.C, 3.D, 5.6, 8.7, 8.8, 10.7, 10.C	Охорона здоров'я	<p>Мігранти повинні бути включені в загальне охоплення послугами охорони здоров'я та всіма цілями в галузі охорони здоров'я.</p> <p>Розподіл глобальних трудових ресурсів охорони здоров'я слід покращити.</p> <p>Розуміння міграції має вирішальне значення для посилення готовності до надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я, розробки інклюзивної політики в галузі охорони здоров'я та розширення доступу до медичних послуг, чутливих до потреб мігрантів.</p> <p>Здоров'я мігрантів покращиться завдяки прогресу у досягненні багатьох інших цілей.</p> <p>Поліпшення здоров'я мігрантів є фундаментальною передумовою для того, щоб працювати, бути продуктивним і робити внесок суспільству, сприяючи досягненню інших цілей</p>	Вирішення проблеми здоров'я мігрантів є передумовою для соціального та економічного розвитку, оскільки міцне здоров'я мігрантів є фундаментальною передумовою для того, щоб працювати, надавати продуктивний внесок у суспільство.
Цілі 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 10.7, 10C	Навчання та освіта	<p>Діти мігрантів мають бути охоплені цілями освіти.</p> <p>Управляти глобальним попитом і пропозицією на робочу силу міграції шляхом покращення навичок.</p> <p>Освіта мігрантів покращиться завдяки прогресу у досягненні інших цілей, включаючи здешевлення грошових переказів, та безпечній і впорядкованій міграції.</p>	Принцип Порядку денного до 2030 року повинен заохочувати дітей мігрантів проактивно розглядатися в рамках декількох освітніх цілей, надавати можливості для розширення та покращення доступу до якісної освіти.

Ціль	Сутність цілі	Завдання	Вплив на сталий розвиток країни
Цілі 5.2; 5.3, 5.4, 5.A, 5.C	Статева приналежність	Захист домашніх працівників-мігрантів. Усунення гендерної вразливості міграції. Допомогти жінкам використовувати міграцію для розширення своїх можливостей. Інклюзивний прогрес у досягненні інших цілей буде спрямований на усунення потенційних негативних та дискримінаційних чинників міграції для жінок.	Ціль 5 спрямована на досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей всіх жінок та дівчат. Все більше жінок мігрують самостійно, ніж раніше, що іноді називають "фемінізацією міграції". У той же час, жінки-мігрантки стикаються з низкою вразливостей, пов'язаних з чисельними та перехресними формами дискримінації, з якими вони можуть зіткнутися в країнах походження, транзиту та приймаючих громадах.
Цілі 1.2, 4.2, 4.5, 4.A, 5.1, 5.2, 8.7, 10.7, 16.2, 16.3	Діти	Протидія торгівлі дітьми та дитячій праці. Діти-мігранти повинні бути включені до показників дитячої бідності та цілей в галузі освіти. Інклюзивний прогрес у досягненні інших цілей, таких як безпечна та впорядкована міграція, охорона здоров'я, правосуддя та інші сприятиме покращенню захисту дітей-мігрантів.	Діти-мігранти наражаються на значні ризики під час міграції; вони часто перебувають у вразливому становищі та стикаються з проблемами під час міграційних маршрутів та після прибуття у транзитних та приймаючих громадах. Діти та немовлята, народжені вздовж міграційних маршрутів є особливо вразливими, так само як і діти-мігранти без супроводу дорослих, які можуть стати об'єктом експлуатації або торгівлі людьми. Крім того, діти нелегальних мігрантів можуть зіткнутися з відсутністю громадянства, якщо його передача від матері до дитини не дозволяється законодавством країни.
Цілі 1.1, 11.3, 11.B, 11.C	Міста	Робота над створенням інклюзивних міст, наприклад, шляхом розширення доступного житла, піде на користь мігрантам; їхні потреби повинні бути враховуватися при досягненні відповідних цілей. Сприяти спільному міському плануванню за участю мігрантів.	Міграція стає все більш урбаністичним явищем, оскільки внутрішні мігранти переїжджають із сільської місцевості до міст, міжнародні трудові мігранти теж переїжджають до міст, а переміщені особи все більше концентруються в міських районах. Основні чинники міграції з сільської місцевості до міст включають бідність, вразливість, відсутність

Ціль	Сутність цілі	Завдання	Вплив на сталий розвиток країни
		Мігранти повинні бути включені в усі цілі, що стосуються зменшення ризику стихійних лих у містах та управління ризиками стихійних лих.	продовольчої безпеки, відсутності зайнятості або діяльності, що приносить дохід, а також уявлення про кращі можливості для працевлаштування, доступу до послуг охорони здоров'я, освіти та соціального захисту в містах.
Цілі 1.5, 10.7, 11.5, 13.1, 13.3	Зміна клімату	Мігранти повинні бути включені в усі цілі, що стосуються зниження ризику стихійних лих та управління ними, в тому числі до систем раннього попередження. Міграція повинна бути визнана як потенційна стратегія адаптації до зміни клімату та підвищення стійкості до зміни клімату. Зусилля у сфері освіти та підвищення обізнаності щодо зміни клімату повинні включати аспекти мобільності зміни клімату.	Міграція, деградація довкілля та зміна клімату тісно пов'язані між собою. Сьогодні вдвічі більше людей переміщені через стихійні лиха, пов'язані з погодними умовами ніж через конфлікти та насильство, і очікується, що ця цифра зростатиме в міру посилення кліматичних ризиків. Крім того, ця динаміка відбувається на тлі зростання чисельності населення та швидкої урбанізації в багатьох країнах, де міграція та урбанізація швидко зростають навіть без урахування зміни клімату. Міграція має бути визнана невід'ємною складовою політики та практики у сфері зміни клімату.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.

Прийняті у вересні 2015 року на Саміті ООН зі сталого розвитку, 17 Цілей сталого розвитку, інакше відомих як Глобальні цілі, у Порядку денному у сфері сталого розвитку на період до 2030 року спрямовані на подолання бідності та голоду, реалізацію прав людини для всіх, досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат, а також забезпечити довготривалий захист планети та її природних ресурсів.

Міграція включена в декілька цілей і завдань, зокрема, через спеціальне завдання "Сприяння впорядкованій, безпечній, регулярній та відповідальній міграції та мобільності людей" в рамках цілі щодо зменшення нерівності. Становище трудящих-мігрантів розглядається в цілі щодо гідної праці та економічного розвитку. Торгівля людьми названа "сучасним рабством", яке має бути скасоване, а становищу жінок і дітей, які стали жертвами торгівлі людьми, приділяється особлива увага.

Міграція також має важливе значення для цілей щодо сталого розвитку міст та стійкості в умовах зміни клімату.

Міжнародна організація з міграції (МОМ), Агентство ООН з питань міграції, Глобальний договір з міграції (ГДМ), Аддис-Абебська програма дій, Сендайська програма зменшення небезпеки стихійних лих та Нью-Йоркська декларація для біженців та мігрантів є важливими суб'єктами у реалізації завдань ЦСР, пов'язаних з міграцією.

Хоча ЦСР не є юридично обов'язковими, уряди беруть на себе відповідальність і створюють національні програми для досягнення 17 Цілей сталого розвитку.

Україна, як і інші держави-члени ООН, долучилася до глобального процесу сталого розвитку. Процес адаптації ЦСР до українського контексту був розпочатий за участю всіх зацікавлених сторін. ЦСР до українського контексту було започатковано з метою створення національних стратегічних рамок сталого розвитку для України до 2030 року на основі принципу "нікого

не залишити осторонь". Кожна глобальна ціль була переглянута на низці національних та регіональних консультацій.

За умови застосування перспективної політики та стратегій, як міжнародна, так і внутрішня міграція може зробити значний внесок сталого розвитку: вона може створювати соціальні та політичні мережі, сприяти вирішенню проблеми нестачі кваліфікованих кадрів і забезпечувати джерела капіталу, інвестицій та передачі знань. Однак, якщо нею погано управляти - наприклад, через відсутність легальних засобів для пересування, неадекватне закріплення переданих навичок та перешкоди для потоку грошових переказів - міграція може потенційно сприяти хронічному дисбалансу на ринку праці, фіскального дисбалансу в доходах - все це є ризиками для глобальної економіки та негативному впливу досягнення цілей сталого розвитку.

За умови застосування перспективної політики та стратегій, як міжнародна, так і внутрішня міграція може зробити значний внесок сталого розвитку: вона може створювати соціальні та політичні мережі, сприяти вирішенню проблеми нестачі кваліфікованих кадрів і забезпечувати джерела капіталу, інвестицій та передачі знань. Однак, якщо нею погано управляти - наприклад, через відсутність легальних засобів для пересування, неадекватне закріплення переданих навичок та перешкоди для потоку грошових переказів - міграція може потенційно сприяти хронічному дисбалансу на ринку праці, фіскального дисбалансу в доходах - все це є ризиками для глобальної економіки та негативному впливу досягнення цілей сталого розвитку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК КРАЇНИ

2.1 Аналіз соціально-економічного стану України

Враховуючи високі ставки, а також багатогранний характер міграції, в рамках порядку денного розвитку на період після подій у лютому 2022 року в Україні треба визнати міграцію життєво важливим наскрізним питанням, а також забезпечити її інтеграцію в планування соціально-економічного розвитку, стратегію стійкості та адаптації.

Включення питань міграції та сталого розвитку в рамки планування на рівні України є найбільш систематичним і відповідним засобом використання переваг міграції та пом'якшення її потенційно негативних наслідків. Актуалізація має на меті забезпечити, щоб проблеми міграції та соціально-економічного стану були враховані в законодавстві, політиці та програмах на всіх рівнях - у таких секторах, як зайнятість, соціальний захист, охорона здоров'я та фінансові послуги - та інтегровані на всіх етапах планування сталого розвитку, включаючи розробку, реалізацію, моніторинг та оцінку. Це дозволило б включити міграцію в більш широку стратегію розвитку, сприяючи узгодженому підходу, а не розрізненим, нескоординованим діям, а також сприяти фінансуванню та технічній допомозі діяльності, пов'язаної з внутрішніми міграційними процесами.

Після років політичної та економічної напруги українська економіка почала стабілізуватися, але спалах COVID-19 підштовхнув її до рецесії у 2020 році (-4%). За даними МВФ, зростання ВВП відновилося до 3,5% у 2021 році, підтримане відновленням зовнішнього та внутрішнього попиту, а також фіскальними та монетарними стимулами, незважаючи на нові хвилі інфікувань Covid-19. Очікувалося, що економічне зростання дещо прискориться у 2022 році (3,6%), а потім дещо сповільниться у 2023 році (3,4%) (МВФ), але вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року затьмарило перспективи.

Масове руйнування інфраструктури, порушення роботи сільського господарства, промисловості та торгівлі, а також значний відтік капіталу спровокують різке скорочення економічного зростання у 2022 році. [12]

До лютого 2022 року українська економіка все ще перебувала у стійкому макроекономічному стані завдяки успішній реалізації програми реформ, зі зменшенням державного боргу, зниженням інфляції та позитивними прогнозами зростання, але початок пандемії та перестановки в уряді затьмарили перспективи. У червні 2020 року МВФ схвалив пакет підтримки на суму 5 млрд доларів США, щоб допомогти Україні впоратися з викликами, пов'язаними з пандемією COVID-19. Політика в рамках нової програми була зосереджена на чотирьох пріоритетах: пом'якшення економічного впливу кризи; забезпечення подальшої незалежності центрального банку та гнучкого обмінного курсу; захист фінансової стабільності з одночасним відшкодуванням витрат, пов'язаних з врегулюванням неплатоспроможності банків; просування вперед ключових заходів у сфері управління та боротьби з корупцією з метою збереження та поглиблення нещодавніх досягнень. Після нападу Росії МВФ та Світовий банк опублікували спільну заяву, в якій засудили наступ та запевнили Україну у своїй підтримці. МВФ відгукнувся на прохання України про екстрене фінансування через можливе запровадження Інструменту швидкого фінансування, а Світовий банк розпочав підготовку пакету підтримки у розмірі 3 млрд. доларів США, що включатиме операцію швидкого виділення коштів на підтримку бюджету та швидкого виділення коштів на підтримку охорони здоров'я та освіти. До війни падіння номінального ВВП та фіскальні стимули, пов'язані з Covid-19, призвели до збільшення дефіциту бюджету. Після стрімкого зростання до -5,2% ВВП у 2020 році державний дефіцит знизився до -4% ВВП у 2021 році. Очікується подальше зниження до -3,4% ВВП у 2022 році та -2,3% ВВП у 2023 році (МВФ), але ситуація погіршиться через витрати, пов'язані з конфліктом, та зниження доходів. Аналогічно, державний борг, який досяг 60,8% ВВП у 2020

році, знизився до 54,4% ВВП у 2021 році і, як очікується, продовжить знижуватися до 51,7% ВВП у 2022 році та 48,9% ВВП у 2023 році (МВФ).

Наразі прогнозується його розширення. Інфляція, яка досягла рекордно низького рівня у 2020 році (2,7%), знову прискорилося у 2021 році, досягнувши 9,5% (МВФ). Очікувалося, що вона поступово знизиться до 7,1% у 2022 році та 5,8% у 2023 році (МВФ) завдяки кращому врожаю, корекції цін на світових товарних ринках, відносному зміцненню гривні та подальшому впливу заходів жорсткості монетарної політики НБУ. Водночас війна спричиняє дефіцит продуктів харчування та стрімке зростання інфляції. [13]

Окрім продовження узгодженої з МВФ програми реформ, пріоритети Державного бюджету на 2022 рік залишилися незмінними: охорона здоров'я, освіта, безпека та оборона, соціальна сфера, інфраструктура, підтримка бізнесу та інновації.

- Основні галузі промисловості

Сільськогосподарський сектор відіграє важливу роль в економіці України. У 2020 році він забезпечив 9,3% ВВП та зайняв 14% працездатного населення (Світовий банк). Основними культурами є зернові, цукор, м'ясо та молоко. Україна є п'ятим найбільшим у світі експортером зерна. Європейський Союз знизив митні збори на сільськогосподарські райони України, що може бути благом для цього сектору. Країна багата на мінеральні ресурси, в основному залізо і магній, а також на енергетичні ресурси (вугілля і газ). [14]

У вторинному секторі зайнята чверть активного населення, і на нього припадає 20,8% ВВП, причому цей відсоток значно знизився за останні роки. В українському виробничому секторі переважають галузі важкої промисловості, такі як чорна металургія (Україна посідає сьоме місце у світі за обсягами виробництва чавуну) та сталеливарна промисловість. Лише на ці два сектори припадає близько 30% промислового виробництва. Однак, виробництво сталі зараз нижче рівня, що існував до 2008 року. Видобуток

вугілля, хімічна промисловість, машинобудування (літаки, турбіни, локомотиви і трактори) та суднобудування також є важливими секторами.

У секторі послуг зайнято 61% робочої сили та виробляється 55,7% ВВП. Україна є країною енергетичного транзиту, історично транспортуючи через свою територію російську та каспійську нафту і газ до Західної Європи та Балкан. Однак в умовах напруженості у відносинах з Росією роль України як основного транзитного коридору зменшилася, оскільки Росія шукає альтернативні маршрути (на південь через Туреччину і на північ через Німеччину). Транзитний контракт між "Газпромом" і НАК "Нафтогаз України", термін дії якого закінчувався 31 грудня 2019 року, було продовжено на п'ять років.

Через пандемію COVID-19 сектори української економіки зазнали значних втрат у 2020 році, але у 2021 році відбулося відновлення. Сільське господарство найменше постраждало від карантинних обмежень, тоді як сфера послуг, торгівля та транспорт постраждали найбільше. Приблизно 700 000 малих підприємств у сфері послуг закрилися.

Розподіл економічної активності за секторами наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1.

Розподіл економічної активності за секторами [14]

Розподіл економічної активності за секторами	Сільське господарство	Промисловість	Послуги
Зайнятість за секторами економіки (у % від загальної кількості зайнятих)	13,8	25,0	61,2
Додана вартість (у % до ВВП)	9,3	20,9	55,6
Додана вартість (річна зміна у %)	-11,5	-3,3	-2,4

Необхідність розробки моніторингової системи впливу міграції на сталий розвиток країни пов'язана з раціональним розподілом видаткової та дохідної частини бюджету, поліпшенням добробуту українського населення, яке вимушено переїжджати до більш безпечних західних регіонів України.

Оскільки держава надає кошти вимушеним переселенцям із східних та центральних частин країни, потрібно вести звітність міграції.

Основні показники соціально-економічного розвитку України по темпам зростання (зниження) у відсотках згідно з останніми даними сайту статистики наведено в табл. 2.2. [4]

Примітка. Дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя, та частини тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей.

Таблиця 2.2.

Основні показники соціально-економічного розвитку України

Показник	Фактично за січень 2022	Темпи зростання (зниження), %			
		січень 2022 до		довідково	
		грудня 2021	січня 2021	січень 2021 до січня 2020	2021 до 2020
Середньомісячна заробітна плата одного працівника					
номінальна, грн	14577	83,5	118,2	115,0	116,3
реальна, %	x	82,5	107,4	108,3	112,5
Заборгованість із виплати заробітної плати – усього ¹ , млн.грн	3072,3	95,8	103,4	x	x
Індекси споживчих цін	x	101,3	110	106,1	109,4
Індекси цін виробників промислової продукції	x	109,6	169,1	117,6	140,8
Індекси промислової продукції	x	87	102,9	96,5	95,5
Індекси сільськогосподарської продукції	x	50,7	100,9	94,3	114,4
Індекси будівельної продукції	x	16,5	102,8	88,1	106,8
Вантажообіг, млн.ткм	22654,3	89,6	108,5	99,3	85,6
Пасажирообіг, млн.пас.км	4964,1	101,2	131,6	48,7	45,8
Оборот роздрібною торгівлю, млн.грн	127437	81,5	118	103,5	110,7
Експорт товарів ² , млн.дол. США	68089,3	x	x	x	138,4
Імпорт товарів ² , млн.дол. США	72816,8	x	x	x	134
Сальдо (+, -) ² , млн.дол. США	-4727,5	x	x	x	x
Експорт послуг ² , млн.дол. США	13156,5	x	x	x	114,2
Імпорт послуг ² , млн.дол. США	7593,4	x	x	x	132,9
Сальдо (+, -) ² , млн.дол. США	5563,1	x	x	x	x

Показник	Фактично за січень 2022	Темпи зростання (зниження), %			
		січень 2022 до		ДОВІДКОВО	
		грудня 2021	січня 2021	січень 2021 до січня 2020	2021 до 2020
Капітальні інвестиції, млн.грн	528802,0 ³	x	x	x	61,8 ⁴

¹ Станом на 1 лютого.

² Дані за 2021.

³ Дані за січень–грудень 2021.

⁴ Дані за січень–грудень 2021 у % до січня–грудня 2020.

Середньомісячна заробітна плата в Україні одного працівника станом на січень 2022 року становила – 14577 грн.

Реальна заробітна плата українців в грудні 2021 р. порівняно з січнем 2021 р. зросла на 34%.

Заборгованість із виплати заробітної плати в країні усього станом на 1 лютого 2022 року становила – 3072,3 млн.грн.

Вантажообіг фактично за січень 2022 року становив – 22654,3 млн.ткм.

Пасажирообіг станом на 1 січня 2022 року – 4964,1 млн.пас.км.

Обсяг обороту роздрібною торгівлі в Україні становив – 127437 млн.грн.

Обсяг експорту товарів за 2021 рік становив – 68089,3 млн.дол. США.

Обсяг імпорту товарів за 2021 рік становив – 72816,8 млн.дол. США.

Експорт послуг за 2021 рік становив – 13156,5 млн.дол. США.

Імпорт послуг за 2021 рік становив – 7593,4 млн.дол. США.

Сальдо на січень 2022 року - \$5563,1млн.

Обсяг капітальних інвестицій в країні за період січень-грудень 2021 року становив – 528802,0 млн.грн.

Таким чином, соціально-економічний розвиток України мав досить непогані показники зростання, але після повномасштабних військових подій, економіка країни зазнала дуже великі втрати. 10 квітня 2022 року служба новин Bloomberg повідомила, що економічне зростання України у 2022 році, ймовірно, зазнає різкого спаду, який оцінюється на 45% зниженням річних показників внаслідок російського вторгнення. [5]

2.2 Аналіз міграційних процесів в Україні: до та після 2022 року

Станом на 25 березня 2022, за даними Управління ООН з координації гуманітарних питань, понад 10 мільйонів людей були вимушено переміщені внаслідок війни в Україні, з яких понад 3,7 мільйона втекли до сусідніх країн - 90 відсотків переважно із них жінки та діти. Проведений аналіз ґрунтується на вторинних джерелах даних як до, так і після нещодавнього вторгнення.

Результати сигналізують про поглиблення вже існуючої нерівності, коли жінки похилого віку та одинокі матері складають більшість бідного населення України. Рівень зайнятості жінок в Україні і так був низьким (51% порівняно з 62% для чоловіків у 2020 році, згідно з національною статистикою), але в майбутньому станеться так, що війна призведе до зростання безробіття та подальшого витіснення жінок до незахищених неформальних секторів економіки. Згідно з Національним планом дій України на 2020 рік з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325, лише 43% внутрішньо переміщених жінок знайшли роботу, на відміну від 58% чоловіків. [9]

Міграція та потоки біженців також значною мірою є гендерно зумовленими: чоловіки у віці 18-60 років не можуть виїхати з України, жінки стикаються з численними проблемами на кордонах, а деякі групи меншин не можуть виїхати з країни.

В результаті ситуації, що склалася в Україні, Європа зіткнулася з найбільшим переміщенням переміщених осіб з часів Другої світової війни. Станом на 8 березня 2022 року, лише через 12 днів після ескалації бойових дій, вже понад 2 мільйони українців залишили країну і, безсумнівно, набагато більше були переміщені всередині самої України. Це вже затьмарює цифри, які спостерігалися протягом усієї історичної європейської міграційної кризи 2015 року. [10]

8-9 жовтня 2022 року соціологічна група «Рейтинг» провела опитування серед тих, хто залишився в Україні, але змінив місце проживання після подій

у лютому. За цими даними у відсотках зроблено графік на рис. 2.1, де можна побачити, що 85% українців планують повернутись до дому. [10]

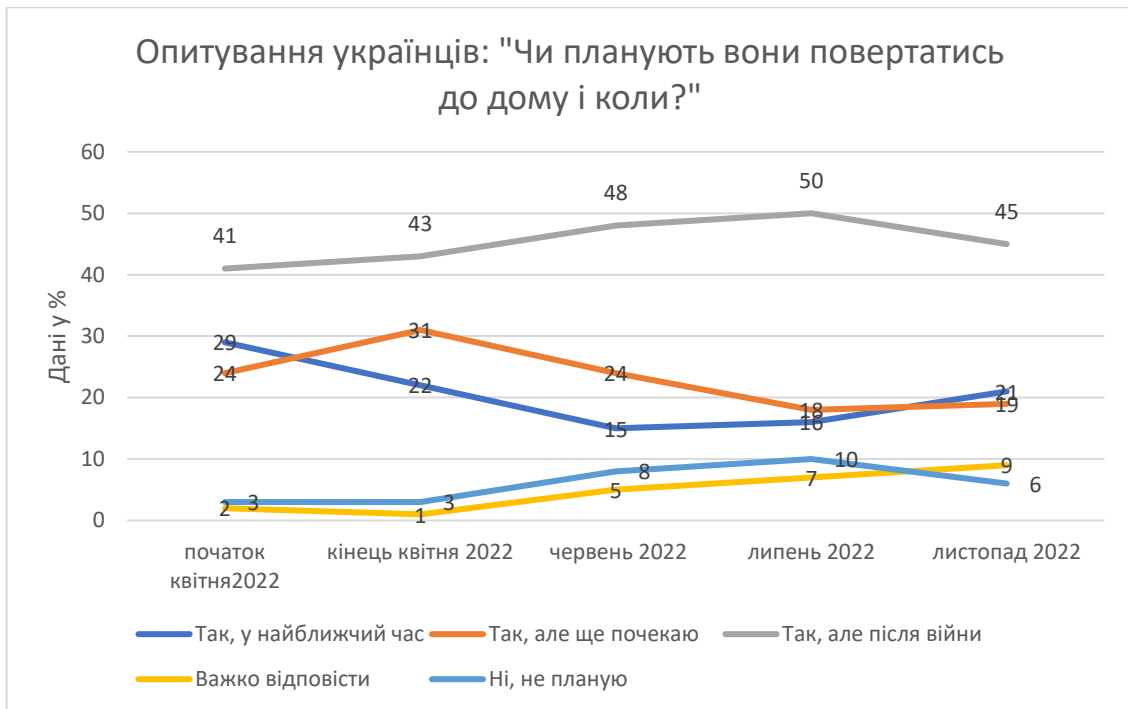

Рис. 2.1. Графік опитування українців 8-9 жовтня 2022 року від соціологічної групи «Рейтинг»

Міжнародна міграція українців до початку загострення воєнного конфлікту 24.02.2022 року за даними Міністерства соціальної політики, за період 2019–2021 років налічувала близько 3 млн мігрантів. На період сезонних робіт ці дані були приблизно 7–9 млн мігрантів.[11] Середній вік українських мігрантів становив 17–30 років – близько 58 % від загальної чисельності. Серед головних причин – задоволення мінімальних потреб сім'ї (50 % опитаних); 27 % хотіли полишити країну заради самореалізації та 17 % – через відсутність перспектив в Україні.[11]

Основним напрямком міжнародної міграції це була трудова міграція українців – країна посідала 8 місце у списку країн, громадяни яких виїжджають працювати за кордон. Проте, з початком війни ситуація із міжнародною міграцією українців кардинально змінилась – люди втікали за межі країни з метою захисту свого життя та життя своїх дітей. Більшість із них поїхали до Польщі (3,6 мільйона громадян), понад мільйон українців виїхали

до Росії. Згідно з проведеними опитуваннями близько 44% мігрантів мають намір залишитися в європейських країнах. Тобто значна частина мігрантів з різних причин буде намагатися вкорінитися за межами України. На думку генерального директора Київського міжнародного інституту соціології В. Паніотто, перша хвиля воєнної міграції може спричинити другу хвилю, оскільки по закінченню війни буде спостерігатися воз'єднання сімей і кількість остаточних мігрантів може становити близько 5 млн осіб. [12] Більшість країн не тільки надають соціальну допомогу, медичне обслуговування, а також вони відкрили для українських дітей школи, надають їм спеціальні пільгові умови для відвідування культурних та мистецьких заходів. Інша категорія громадян, які не поспішають повертатися - це студенти. Вони хочуть завершити навчання в країнах нинішнього перебування, де освітній процес має менше ускладнень, ніж в Україні. Крім того, країни активно залучають українську молодь на ринок праці і вона там успішно адаптується. Наслідки тривалої війни матимуть негативні наслідки для економіки, тому попит на працю та її вартість знижуватимуться. Це буде стримувати вимушених мігрантів від повернення до України.

Звісно, це негативно вплине на економіку повоєнної України. Це також призведе до старіння нації, адже молоде покоління та працездатне населення виїжджає закордон; до відтоку трудових кадрів, зменшенню інтелектуального потенціалу та нестачі висококваліфікованих фахівців; до зменшення кількості населення та руйнування сімейних відносин, традицій та культури тощо. Також передбачається негативна тенденція у потенційних можливостях інноваційно-технологічних розробках за рахунок еміграції інтелектуальної еліти та скорочення віддачі від інвестицій в людський капітал, освіту. Ці та інші наслідки міжнародної міграції будуть негативно впливати на всі, без виключення, галузі економіки, включаючи сільське господарство. Адже аграрна сфера є ключовою галуззю в повоєнний час для забезпечення продовольчої безпеки не лише нашої країни, а й багатьох країн світу. У звіті ООН про вплив війни в Україні на торгівлю та розвиток зазначається, що

високі ціни на зернові, енергоресурси, добрива та логістику, порожні зернові сховища, а також наслідки пандемії Covid-19 загрожують продовольчою кризою та голодом для мільйонів людей. В контексті зазначеного існують ризики негативного впливу вимушеної міжнародної міграції на агровиробництво. Необхідно відмітити також про складну ситуацію із внутрішніми мігрантами України. Внутрішні міграції стосуються переміщень всередині країни, наприклад, із села в міста, з міста в село, з міста в міста і з села в село. Загалом, понад 8 млн людей внутрішньо переміщено в Україні через війну, які потребують створення умов для життєдіяльності, працевлаштування тощо.

Майже 19 млрд євро було виплачено біженцям з України за розрахунками по методології Kiel Institute for the World Economy, за якими середня місячна виплата на 1 вимушеного мігранта була 500 євро при перебуванні протягом 8 місяців. [11] Це можна побачити на рис. 2.2

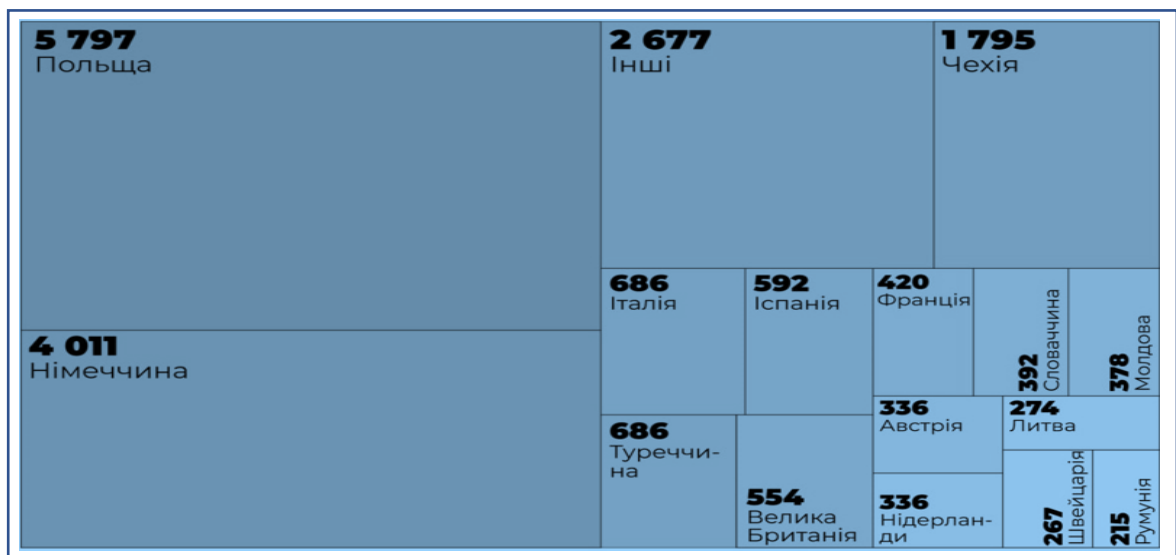

Рис. 2.2. Кошти, що були виплачені біженцям з України, млн. євро

Якщо подивитися на дані щорічного звіту Департаменту з економічних та соціальних питань ООН про міграційні процеси у світі за 2019 рік, то можна відмітити, що майже 5 млн українців жили за межами країни на той час.

Загальна кількість українців, які знаходилися за межами країни. 1990 р.- 6,892 мільйона — У 2020 р.: 4,964 мільйона. Відсоток мігрантів від загального населення України: 1990 р. - 13,4%; 2020 р. - 11,3%. Кількість українських біженців у світі. 1995 р.- 5,2 тисячі; 2020 р.- 9,4 тисячі. Частка біженців від загального числа мігрантів з України. 1995 р.- 0,1%; 2020 р.- 0,2%. Кількість жінок серед українських мігрантів у 1990 р.- 57,2%, 2020 р.- 57%. Середній вік українців, які живуть за межами країни. У 1990 році: 43,2 років — У 2020 році: 49,1 років. Частка українських мігрантів від 0 до 19 років. 1990 р.- 13,9%; 2020 р.- 6,3%. Частка українських мігрантів від 20 до 64 років. 1990 р.- 69,4%; 2020 р.- 73,2%. Частка українських мігрантів у віковій групі 65+ років. У 1990 році: 16,6% - у 2020 році: 20,5%.

Показники кількості мігрантів за категоріями на 1990-2022 роки наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Показники кількості мігрантів за категоріями на 1990-2022 роки

Показники за категоріями	1990	1995	2020	2022
Загальна кількість українців, які знаходяться за межами країни (млн.)	6,892	-	4,964	10,2
Відсоток мігрантів від загального населення України (%)	13,4%	-	11,3%	-
Кількість українських біженців в країнах світу (тис)	-	5,2	9,4	-
Частка біженців від загального числа мігрантів з України (%)	-	0,1	0,2%	-
Кількість жінок серед українських мігрантів (%)	57,2	-	57	-
Середній вік українців, які живуть за межами країни (років)	43,2	-	49,1	-
Частка українських мігрантів у віковій групі 0–19 років (%)	13,9	-	6,3%	-
Частка українських мігрантів у віковій групі 20–64 років (%)	69,4	-	73,2	-
Частка українських мігрантів у віковій групі 65+ років (%)	16,6	-	20,5	-

Необхідно відмітити також про складну ситуацію із внутрішніми мігрантами України. Внутрішні міграції стосуються переміщень всередині країни, наприклад, із села в міста, з міста в село, з міста в міста і з села в село. Загалом, понад 8 млн людей внутрішньо переміщено в Україні через війну, які потребують створення умов для життєдіяльності, працевлаштування тощо.

З 17 по 23 серпня Міжнародна організація з міграції (МОМ) провела восьмий раунд швидкої репрезентативної оцінки населення України з метою збору інформації про потоки внутрішнього переміщення та мобільності, а також оцінки місцевих потреб. Це опитування населення стало попереднім джерелом для визначення районів з високими гуманітарними потребами та інформування про адресність заходів реагування, спрямованих на допомогу постраждалому від війни населенню. Географічні рамки оцінки охоплюють всю територію України, всі п'ять макрорегіонів (Схід, Північ, Центр, Південь та місто Київ), за винятком Кримського півострова. Опитування населення в цілому проводилося методом випадкового набору номера, і було опитано 2 001 унікального та анонімного респондента у віці від 18 років і старше за допомогою комп'ютеризованого телефонного інтерв'ю. Оцінки ґрунтуються на демографічних даних ФН ООН для України, узгоджених гуманітарним співтовариством як загальний базовий показник чисельності населення. Особи, які наразі перебувають за межами України, не були опитані. За результатами цієї оцінки зроблена таблиця 2.4 кількості населення.

Таблиця 2.4.

Демографічні дані ФН ООН для України за опитуванням від 26.09.22

Демографічні дані від 26 вересня 2022 року за оцінки ООН для України	Кількість населення, яке мігрувало
ВПО населення	6,243,000
Кількість осіб, які повернулися в Україну	6 036 000

Графік зміни кількості мігрантів та біженців з України за даними статистики ООН станом на 21 червня 2022 року наведено на рис. 2.3.

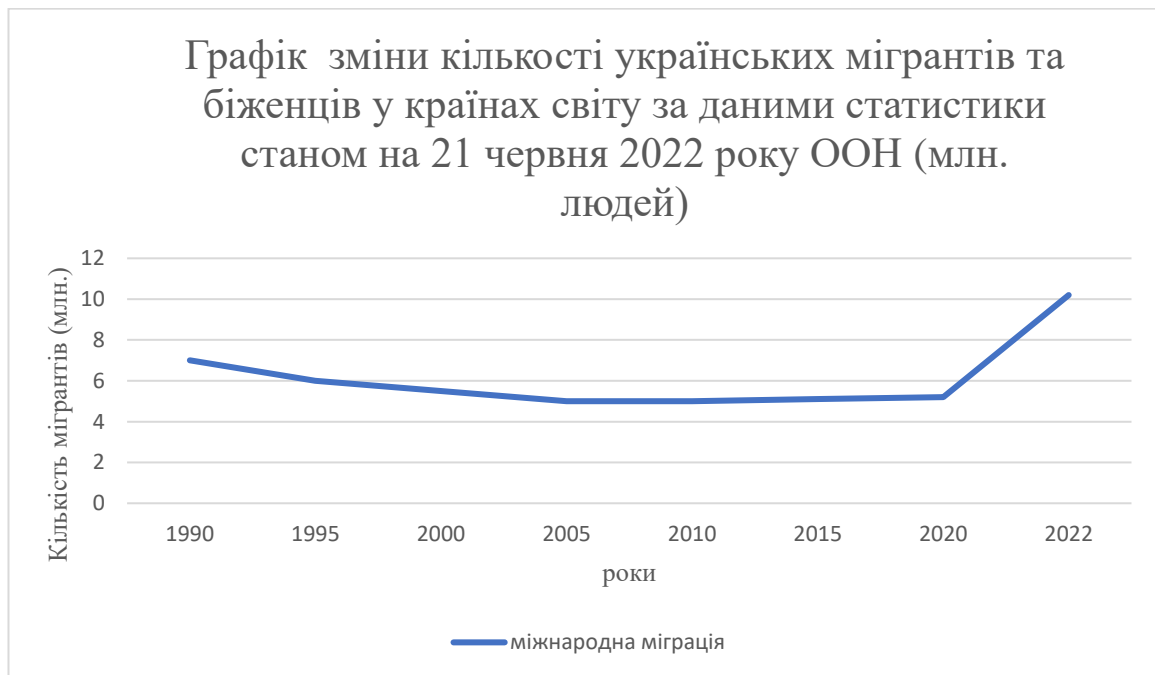

Рис. 2.3. Графік зміни кількості мігрантів та біженців з України за даними статистики ООН станом на 21 червня 2022 року

Станом на 1 січня 2022 року в Україні нараховувалося 34,5 млн людей. Цей показник відображений у пояснювальному запису до проекту держбюджету на 2023 рік. (табл.2.5)

Таблиця 2.5.

Розрахунок враховує такі параметри:

Показник	Звітна дата	Установа, що надає інформацію	Значення
Чисельність населення	Станом на 01.01.2022	Державна служба статистики України	34,5 млн

Причому, цей показник не враховує зовнішню міграцію значної частини населення, яка почалася після початку війни, оскільки зараз в Україні практично відсутня повна статистична інформація. Так, щодо чисельності наявного в країні населення Кабмін оперував даними Агенства ООН у справах біженців. За цими даними станом на 30 серпня 2022 року зовнішня міграція

громадян України унаслідок безпекових ризиків (рахувалася за кількістю перетинів кордону з України з 24 лютого 2022 року) становила 12 млн осіб. З них повернулося в Україну 5,3 млн осіб. Отже, з урахуванням цих показників, на сьогодні в Україні проживає лише 27,8 млн. громадян.

Чисельність наявного населення в Україні, за оцінкою, на 1 лютого 2022р. становила 41 130,4 тис. осіб.

Графік чисельності наявного населення України наведено на рис. 2.4.

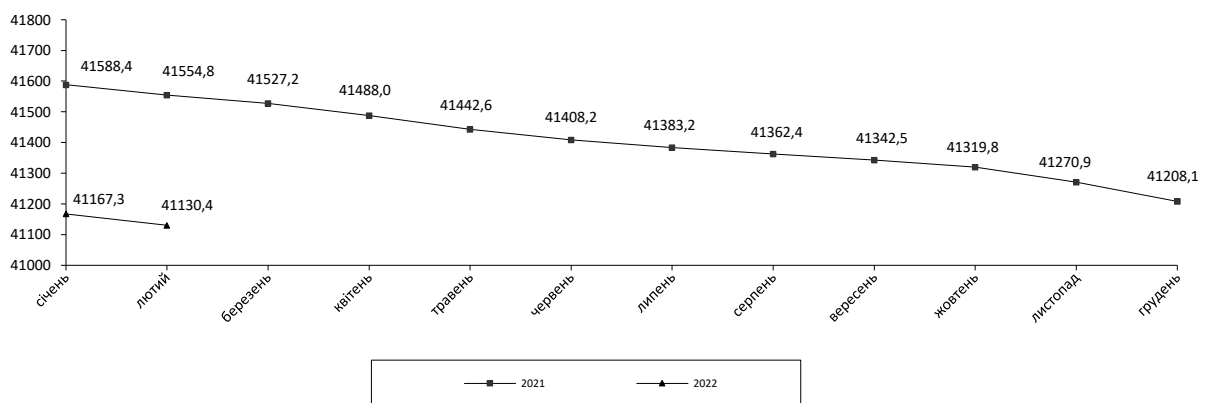

Рис. 2.4. Графік чисельності наявного населення України (за оцінкою) (на 1 число відповідного місяця, тис. осіб)

Оскільки перепис населення в Україні останнього разу відбувалося у 2001 році, усі показники в державі розраховувалися за даними Державної служби статистики, яка зазначила чисельність населення станом на жовтень 2021 року 41 млн 319 тис громадян. Слід пригадати, що станом на 1 січня 1993 року українців було 52 мільйони. У зв'язку з військовою агресією ускладнено збирання статистичної інформації щодо результатів діяльності територіальних органів ДМС в окремих регіонах України. З лютого 2022 року, інформація по Донецькій, Луганській, Харківській та Херсонській областях не оновлювалась, тому наразі складно дізнатися достовірні дані. Значна кількість населення також мігрує із цих районів до Росії, і важко врахувати цей показник, оскільки зараз цей процес неконтрольований.

Розрахунки (оцінки) чисельності населення проводяться щомісячно станом на початок кожного місяця та щорічно станом на 1 січня на основі

наявних адміністративних даних і на підставі підсумків останнього перепису населення, до яких додається кількість живонароджених і прибулих на певну територію й віднімається кількість померлих і вибулих із цієї території. Ці дані наведені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Основні демографічні показники України за останніми даними статистики
(осіб)

	Січень 2022	Довідково: січень 2021
Чисельність наявного населення (за оцінкою) на 1 лютого	41130432	41554836
Середня чисельність наявного населення у січні	41148884	41571595
Чисельність постійного населення (за оцінкою) на 1 лютого	40960795	41385199
Середня чисельність постійного населення у січні	40979247	41401958
Загальний приріст, скорочення (–) чисельності населення	–36904	–33518
Природний приріст, скорочення (–) населення	–39186	–35790
Кількість живонароджених	18062	21931
Кількість померлих	57248	57721
із них дітей у віці до 1 року	149	159
Міграційний приріст, скорочення (–) населення	2282	2272
Кількість прибулих	30955	25966
Кількість вибулих	28673	23694

Географічне охоплення. Дані щодо розрахунку (оцінки) чисельності населення охоплюють усі регіони України, крім тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя. Дані щодо природного та міграційного рухів населення сформовані на основі наявних адміністративних даних без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.

Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Загальне скорочення чисельності населення у січні 2022р. склало 36,9 тис. осіб. Залишається суттєвим перевищення кількості померлих над кількістю живонароджених: на 100 померлих – 32 живонароджені.[10]

Міжнародна організація з міграції оприлюднила звіт про внутрішні переміщення в Україні від 24 лютого 2022 року. Згідно з опублікованими даними, понад 8 мільйонів українців стали біженцями всередині своєї країни.

Попит на регіон України безпосередньо пов'язаний з безпекою. Саме тому більша кількість внутрішньоукраїнських біженців переїжджає на захід – до Львова, Івано-Франківська та Закарпаття. Львів разом з Києвом прийняв 9% всіх біженців. Хмельницька область, також розташована на заході, отримала 8% всіх жителів, які тимчасово покинули свої будинки. 3 травня 2022 року на захід країни переїхало понад 2,9 млн українців та постійних мешканців країни.

Наступний регіон, до якого стікаються громадяни України - центр країни. До Центрального макрорегіону входять Вінницька, Черкаська, Кіровоградська та Полтавська області, які прийняли у себе 1,66 мільйона осіб. Основний приплив припав на Вінницю, куди попрямувало 7% від загальної кількості біженців.

Східний регіон посів третє місце, тут тимчасово перебувають 1,47 мільйона українців. Дніпропетровська область і місто Дніпро увійшли в топ-5 найбільш затребуваних місць для переїзду, сюди приїхали близько 8% українців. Київ і західний регіон прийняли близько півмільйона осіб. Найменша кількість біженців - на півдні країни. Одеська, Миколаївська та Херсонська області відзначили зростання кількості жителів на 238 000 осіб.

Станом на 16 березня кількість українців, які залишили домівки, становила 6,478 мільйонів осіб. Усі вони переміщалися всередині України. З кожною контрольною точкою кількість біженців зростала і до травня 2022 року досягла 8,029 мільйонів.

У країні регулярно проводять опитування населення, в яких громадяни відзначають не тільки фактичне переміщення, а й повідомляють про свої плани щодо цього. Якщо на 16 березня про своє бажання переїхати в безпечнішу зону повідомляли 2,218 мільйона осіб, то до травня 2022 року їхня кількість становила 1,234 мільйона. Хоча цифра впала майже вдвічі, вона не означає, що люди відчувають меншу потребу в переїзді, оскільки загальна кількість біженців з березня по травень збільшилася на 80% від початкової кількості охочих. Відповідно, кількість тих, хто планує переїзд, тільки зросла.

У графіку на рис. 2.5 також наводиться статистика щодо переїздів за межі країни - до літа 2022 року кількість таких громадян сягнула 5,6 мільйона. Загальна кількість переміщень всередині країни і за її межі становить 13,686 мільйонів.

Рис. 2.5. Графік статистики переміщення населення України станом до літа 2022 року всередині та за межами країни

Населення України понад 40 мільйонів осіб, відповідно майже кожен третій зважився на переїзд. Решта 26 мільйонів поки залишаються вдома. Опитування показало, що 88% тих, хто залишився, не планують переїжджати,

7% діятимуть за ситуацією, 4% планують переїзд, а 1% хотів би, але не може виїхати.

З причин, через які громадяни України не хочуть змінювати місце проживання, найчастіша - небажання розлучатися з сім'єю, її вказали 7% опитаних. У 6% немає грошей на переїзд, 4% не знають, куди їхати, і ще стільки ж не хочуть залишати свій дім. 2% опитаних мають проблеми зі здоров'ям або інвалідність, стільки ж бояться, що дорога буде небезпечною. Ще 1% опитаних зазначили, що транспорт недоступний, і 1% не має палива.

За оцінками, Польща має найвищі загальні витрати від прийому біженців з України через російське вторгнення, яке розпочалося в лютому 2022 року, - приблизно 4,3 мільярда євро станом на початок вересня 2022 року. (Див. рис. 2.6) Оцінки базувалися на базовому сценарії, за яким приймаюча країна витрачає 500 євро на одного біженця на місяць. Польща також була однією з країн, яка приймала найбільше біженців з України. [11]

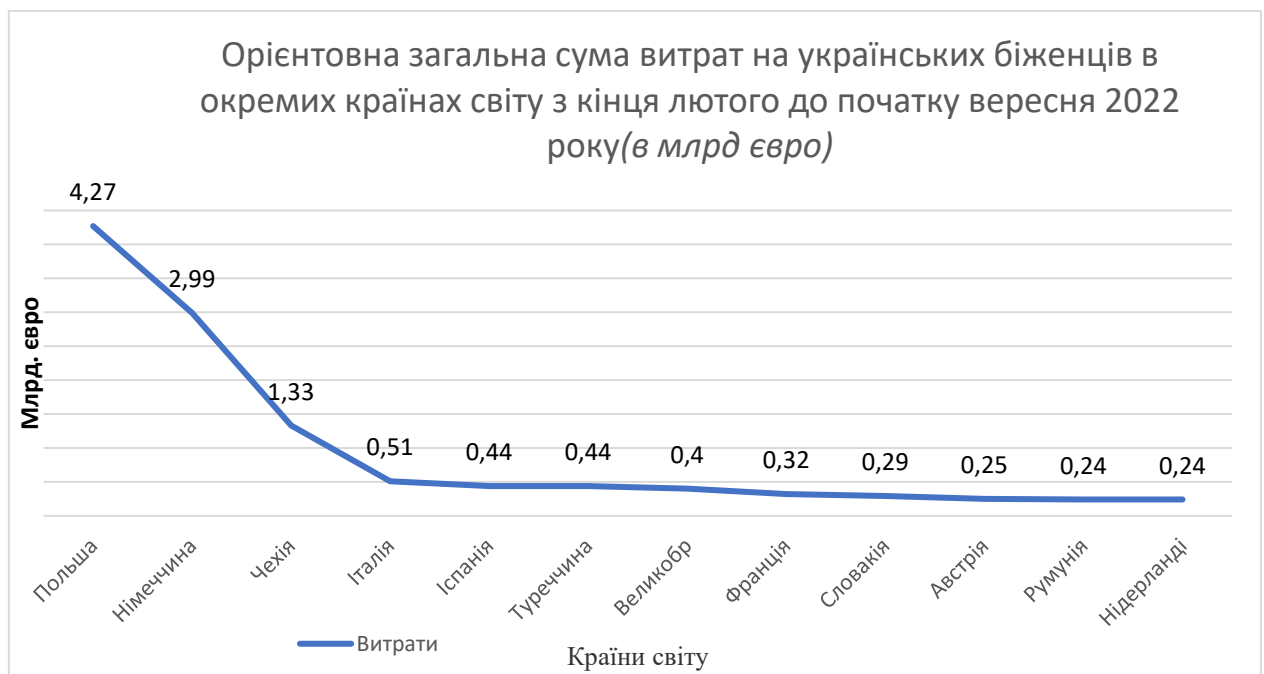

Рис. 2.6. Орієнтовна загальна сума витрат на біженців з України в окремих країнах світу з кінця лютого до початку вересня 2022 року (в млрд. євро)

Результати опитування показують, що 4% від 26 мільйонів українців, які ще не покинули свої місця проживання, планують це зробити. Це означає, що ще понад 1 млн осіб найближчим часом знімуться зі своїх місць у пошуках безпеки. 52% з них планують переміщатися всередині країни, 30% хочуть переїхати в Німеччину, Болгарію, Польщу і Канаду, а 18% поки не визначилися з місцем. Інші 7% діятимуть за ситуацією. Якщо обстановка в їхньому регіоні стане менш безпечною, вони зважаться на переїзд. Це ще близько 1,82 мільйона осіб.

Мільйони українців знайшли притулок в інших країнах. Польща виділила майже 6 млрд євро та прийняла найбільше біженців. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців станом на 19.10.22 майже 7,7 млн людей змушені були виїхати з України [11], рис 2.7

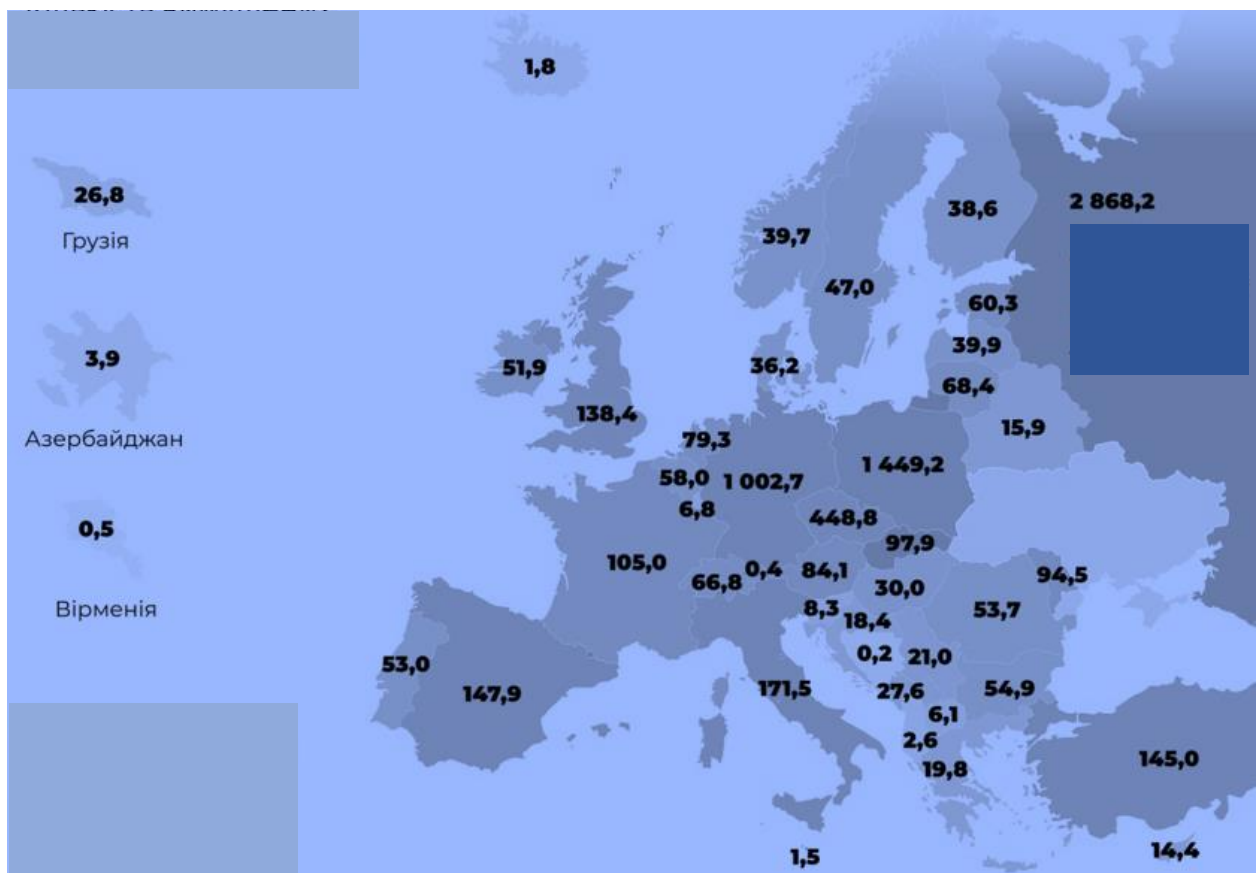

Рис. 2.7. Кількість вимушених мігрантів за країнами, тис. осіб

Також варто зазначити, що близько 2,5 мільйона українських біженців уже повернулися додому з Європи і, як показує статистика, ця цифра з червня 2022 року почала збільшуватися. При цьому щомісяця зростає як кількість виїздів з України, так і кількість внутрішніх переміщень. Все це призводить до кризової ситуації не тільки всередині країни, на суміжних територіях і зовнішніх кордонах, а й у світовому масштабі. Наприклад, близько 3 мільйонів українців не планують повернення з ЄС на батьківщину, навіть після закінчення військового конфлікту. Так відкрита для біженців Європа стала епіцентром потоку переселенців, що зробило питання міграції одним із найгостріших і найчастіше обговорюваних на засіданнях Європарламенту, і найімовірніше, призведе ЄС до посилення міграційної політики. [11]

2.3. Вплив міграції на досягнення цілей сталого розвитку України

Міграція має вирішальне значення для соціально-економічного розвитку України; вона також є ключовою сферою співпраці країни з Європейським Союзом. Безпечна, впорядкована та врегульована міграція з повною повагою до прав людини має вирішальне значення для досягнення широкого кола цілей сталого розвитку. У Порядку денному до 2030 року міграція визнана ключовим фактором розвитку та вимагає міжнародного співробітництва на усіх рівнях. Цілі сталого розвитку визнають мігрантів вразливою групою, яку слід захищати, проте Порядок денний 2030 також визнає мігрантів агентами розвитку та як невід'ємну частину економіки країн, що їх приймають. COVID-19 та військові конфлікти загострили потребу в комплексній системі управління міграцією. Ефективна відповідь вимагає узгодженого централізованого підходу уряду України та всього суспільства, який приносить користь мігрантам, суспільству вцілому та передбачає повне дотримання прав людини. З цією метою слід пришвидшити українську Стратегію державної міграційної політики, розширити потенціал зацікавлених сторін, а механізми координації інституціоналізувати та зробити

всеохоплюючими. Саме в цьому контексті група установ ООН в Україні підготувала спеціальний документ, щоб висвітлити кілька політичних рекомендацій для уряду України та інших зацікавлених сторін у галузі міграції, які потребують подальшого вивчення та трансформації в конкретні дії задля отримання переваг міграції при мінімізації витрат. Наразі відбувається постійне переміщення людей спричинене воєним конфліктом.

Україна вже давно є палким прихильником Порядку денного у сфері сталого розвитку до 2030 року - міжнародного інструменту, створеного у 2015 році з метою подолання бідності, захисту планети та забезпечення того, щоб до кінця поточного десятиліття всі люди на всій планеті жили в умовах миру та процвітання. У 2019 році Президент Володимир Зеленський прийняв указ про 17 Цілей сталого розвитку, інтегрувавши їх у державну політику як основу для досягнення сталого економічного та соціального розвитку для всіх українців за принципом "нікого не залишити осторонь".

Зараз, коли розпочинаються дискусії щодо відновлення країни та економіки, цілі сталого розвитку використовуються як керівні рамки для забезпечення позитивного зростання.

До початку війни у лютому Україна демонструвала стійкий прогрес у досягненні 15 з 17 Цілей сталого розвитку, а найбільшого успіху досягла у зниженні рівня бідності. Добровільний національний огляд України 2021 року показав зниження рівня бідності з 58,3% у 2015 році до 43,2% у 2018 році. Однак ці позитивні тенденції швидко змінюються на протилежні: за попередніми прогнозами ПРООН, до 90 відсотків населення України можуть зіткнутися з бідністю та вразливістю до бідності, якщо війна продовжиться другий рік. [13]

Анатолій Куцевол, заступник Державного секретаря Кабінету Міністрів України, зазначив, що 17 глобальних цілей Порядку денного до 2030 року, їх 169 завдань та 232 унікальні індикатори забезпечують добру основу для реалізації відновлювальних робіт на державному та регіональному рівнях за двома основними напрямками. "По-перше, вони спрямовуватимуть фазу

швидкого відновлення критично важливої соціальної та економічної інфраструктури, щоб люди могли повернутися додому", - сказав він. По-друге, вони забезпечать основу для середньострокових та довгострокових зусиль з відновлення та розвитку за допомогою підходу "відбудувати краще, ніж було" у будівництві, а також адаптації законодавства для вступу до ЄС. ЦСР та їхні ключові показники ефективності допоможуть формувати політику на національному рівні та слугуватимуть орієнтирами для реалізації на регіональному та місцевому рівнях".[13]

У вересні 2022 року відбувся захід в рамках Спільної програми "Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню сталого розвитку на національному та регіональному рівнях в Україні" спільно з Офісом Цілей сталого розвитку, створеного за фінансової підтримки Урядів Швеції та Швейцарії. Програма реалізує комплексні заходи з підтримки Уряду України у розробці спільних підходів до управління фінансовими потоками та впровадження реформ, пов'язаних з фінансуванням Порядку денного у сфері сталого розвитку до 2030 року. Програма спрямована на покращення управління існуючими та потенційними фінансовими потоками шляхом узгодження та використання всіх нових ресурсів, спрямованих на реконструкцію, з Цілями сталого розвитку. Програма фінансується Об'єднаним фондом ЦСР - структурою ООН, створеною для прискорення прогресу в досягненні ЦСР шляхом інтеграції економічної, соціальної та екологічної політики та застосування багатомірного і міжсекторального підходу до складних соціальних викликів.

Вразливі мігранти, такі як колишні жертви торгівлі людьми, які оговтуються від травматичного досвіду, або люди, які були змушені покинути свої домівки внаслідок стихійних лих чи конфліктів, часто потребують інструментів для зменшення залежності від зовнішньої підтримки та підвищення своєї життєстійкості.

Представництво МОМ в Україні проводить бізнес-тренінги та надає малі гранти постраждалим від торгівлі людьми для їхньої стійкої реінтеграції

в суспільство та запобігання повторному потраплянню в ситуацію торгівлі людьми з 2006 року. У 2022 році, реагуючи на конфлікт та кризу в Україні, програма MOM з розширення економічних можливостей була скоригована з метою сприяння довгостроковій інтеграції внутрішньо переміщених осіб у приймаючі громади. Бенефіціари програми спочатку проходять навчання з управління бізнесом, а потім розробляють свої бізнес-плани для подання заявки на отримання гранту. Ці невеликі гранти на розвиток мікробізнесу, самозайнятості або професійного навчання надаються на конкурсній основі з метою розширення прав і можливостей жертв торгівлі людьми, внутрішньо переміщених осіб та постраждалих від торгівлі людьми, ВПО та членів приймаючих громад, створюючи можливості для отримання доходу, покращуючи їхні шанси на працевлаштування та допомагаючи їм стати більш самодостатніми та економічно незалежними.

За оцінками експертів, на даний момент за кордоном перебуває близько 3 мільйонів українських трудових мігрантів, більшість з яких - в Європі, причому основними країнами призначення серед країн-членів ЄС є Польща, Італія, Чеська Республіка, а віднедавна - країни Балтії. Мігранти є найбільшими інвесторами в економіку України: за оцінками, приплив грошових переказів у 2020 році перевищив 15,2 млрд доларів США (Світовий банк). Українська діаспора, яка, за оцінками, налічує від 5,9 до 20 мільйонів осіб, що проживають у понад 100 країнах світу, володіє значним фінансовим та соціальним капіталом, який може бути використаний для сприяння сталому розвитку в Україні. Окрім фінансових ресурсів, українська діаспора та мігранти можуть зробити свій внесок через передачу навичок та знань, розвиваючи різноманітні сектори, такі як охорона здоров'я, освіта та інші. Водночас, кількість трудових мігрантів в Україні поступово зростає, і за умови належного управління ними, іноземні працівники можуть відігравати критично важливу роль у країні, задовольняючи дефіцит робочої сили та стимулюючи інновації.

В Україні МОМ підтримує Уряд у використанні потенціалу міграції для розвитку, зокрема шляхом

- ✓ сприяння розвитку підприємництва серед мігрантів та розширенню можливостей для працевлаштування
- ✓ сприяння залученню діаспори як суб'єкта розвитку та інвестуванню грошових переказів
- ✓ надання науково обґрунтованих політичних консультацій з метою покращення управління трудовою міграцією. [14]

Економічна інтеграція внутрішньо переміщених осіб та відновлення бізнесу наразі стала дуже актуальна для центральних та західних регіонів України (див. Рис.2.7.), оскільки багато людей мігрувало у ці частини країни.

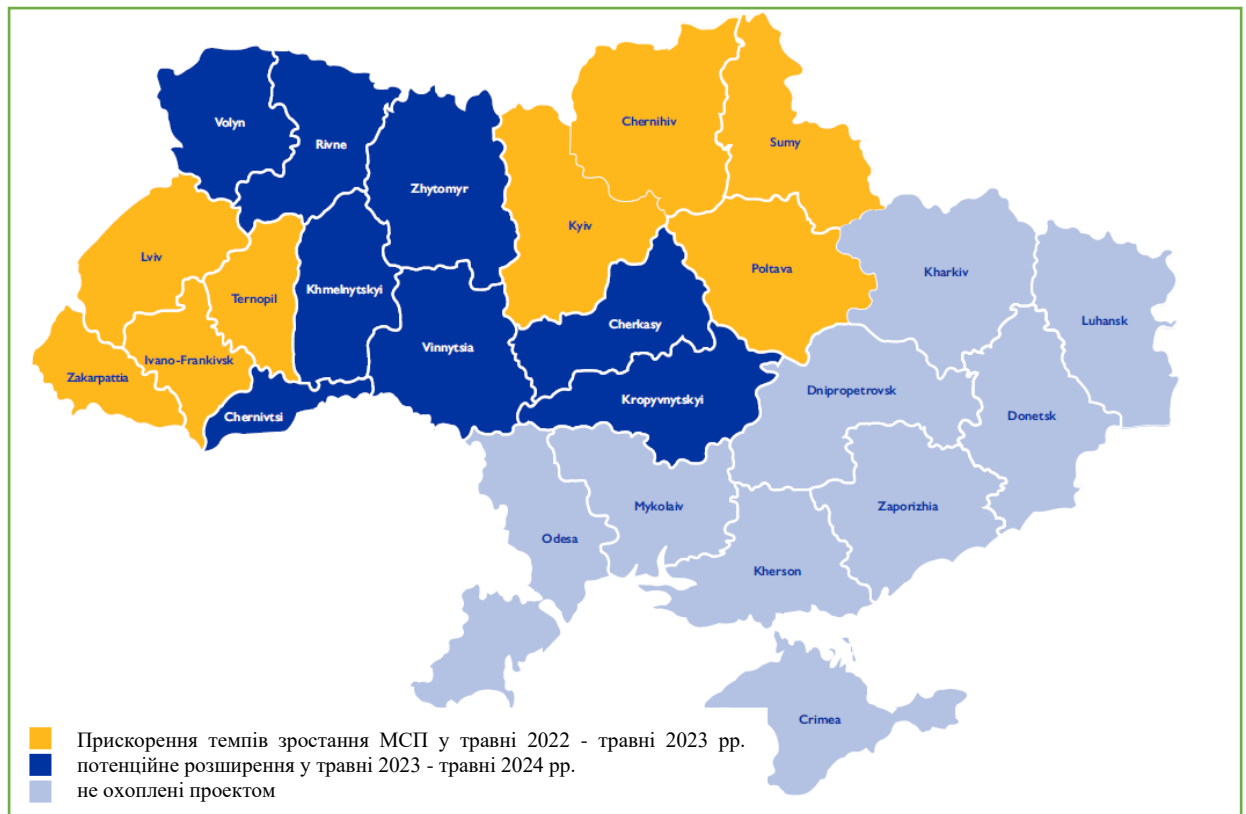

Рис.2.7. Схема залучення проекту підтримки підприємств по регіонам України

З метою сприяння економічній адаптації та відновленню мікро- та малих підприємств, що постраждали від численних кризових явищ в Україні, шляхом посилення їхньої спроможності працювати та надавати критично необхідні

товари та послуги для ВПО та приймаючих громад, проект підтримує переміщені підприємства та підприємства, що працюють у найбільш постраждалих районах, шляхом надання грантів, консультаційних послуг та тренінгів, спрямованих на відновлення та підтримку ділової активності, пом'якшення економічного впливу війни, збереження існуючих робочих місць та створення нових робочих можливостей.

У 2019 році Представництво MOM в Україні розпочало реалізацію ініціативи "1+1" з підтримки громад, схильних до економічно вимушеної зовнішньої міграції, трудових мігрантів та їхніх сімей шляхом співфінансування для створення та розвитку бізнесу. На кожен долар власних коштів, вкладених у розвиток бізнесу в Україні, учасники отримують ще один долар як безповоротний грант на придбання обладнання. Загалом, програма надає обладнання вартістю до 4 000 доларів США. За таким же принципом надається підтримка громадам, схильним до економічно зумовленої зовнішньої міграції, розширюються економічні можливості, покращуються соціальні послуги та створюються нові робочі місця. Наразі MOM співфінансує 12 проектів з розвитку громад на суму до 20 000 доларів США за аналогічним принципом "1+1". Впровадження цієї пілотної ініціативи в Україні фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Проект додатково залучає діаспору до підтримки підприємств через розвиток навичок, підтримку бізнесу, доступ до фінансування, мереж та ринків. Проект фінансується Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини через Банк розвитку та триває з листопада 2021 року до травня 2024 року і має на меті допомогти понад 700 підприємствам.

Діаспора, або транснаціональні громади, пов'язують країни та громади по всьому світу. Вони поділяють почуття приналежності до більш ніж однієї спільноти і завдяки своєму людському, соціальному, фінансовому та культурному капіталу роблять величезний внесок у розвиток як країн, в яких вони живуть, так і країн, звідки вони походять.

Представництво МОМ в Україні прагне тісно співпрацювати з діаспорними громадами та державними зацікавленими сторонами задля розбудови довіри та створення сприятливого середовища для співпраці.

У перші місяці війни численні члени діаспори швидко мобілізувалися, щоб підтримати практично всі верстви українського суспільства - від надання екстреної допомоги до спонсорства біженців, надання технічної експертизи для відновлення та фінансування військових зусиль. Представники організацій з питань міграції в Україні приділяють особливу увагу використанню навичок та ресурсів закордонного українства, а також залученню окремих осіб та організацій діаспори до своїх негайних та довгострокових інтервенцій.

Досягнення Цілей сталого розвитку, прийнятих ООН у 2015 році, та формування міжнародного порядку денного вимагає спільного партнерства (ЦСР 17) між усіма країнами. [18] Міграція має значну роль у досягненні майже кожної цілі сталого розвитку (див. табл. 2.7), тому її вплив повинен бути якомога більш позитивним на соціально-економічне становище та розвиток країни.

Таблиця 2.7

Вплив міграційних процесів на 17 цілей сталого розвитку країни

Назва ЦСР	Вплив міграційних процесів на цілі сталого розвитку
	<p>1. Подолати бідність</p> <p>Люди, які живуть у бідності, особливо страждають від економічних та політичних криз, стихійних лих, екстремальних погодних явищ, економічних, соціальних та екологічних катастроф тощо, намагаються змінити своє становище завдяки міграції у країни з кращими умовами життя. Війна вплинула на добробут і зайнятість багатьох мешканців країни. Очікується, що до кінця 2023 року 55% українців можуть перетнути межу бідності.</p>

	<p>2. Подолати голод</p> <p>Покращення становища мігрантів, швидка інтеграція їх у нових умовах допоможе уникнути проблем із продовольчими питаннями. А допомога бідним странам дасть змогу зменшити наслідки голоду, що приведе до уникання необхідності мігрувати до інших країн.</p>
	<p>3. Забезпечити здоров'я та благополуччя</p> <p>Забезпечення здорового життя та сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці також важливе питання для мігрантів. Тому, щоб забезпечити прогрес у досягненні цього, необхідно забезпечення специфічних потреб мігрантів у сфері охорони здоров'я.</p>
	<p>4. Пропагувати якісну та інклюзивну освіту</p> <p>Сприяння мобільності студентів дає можливість збільшити кількість освітніх мігрантів, тим самим збільшуючи можливості вищої освіти для людей з найменш розвинених країн та інших малозабезпечених районів.</p>
	<p>5. Поважайте гендерну рівність</p> <p>Усунути всі форми насильства проти всіх жінок та дівчат у державній та приватній сферах, включаючи торгівлю людьми, сексуальні та інші види експлуатації.</p>
	<p>6. Сприяти збереженню води</p> <p>Покращення якості води та зменшення її забруднення небезпечними хімічними речовинами допоможе відмовитися населення мігрувати з причин нестатку водних ресурсів.</p>
	<p>7. Чиста та доступна енергія</p> <p>Збільшення діяльності у Відновлювані джерел енергії у поєднанні з глобальною енергетикою призведе до здешевленню вартості енергії. Це допоможе населенню зменшити затрати на енергію та відмовитися мігрувати у пошуках житла в інших регіонах із мінімальними затратами на енергопостачання.</p>

	<p>8. Сприяти гідній праці та економічному зростанню</p> <p>Сприяння гідній праці мігрантів, а також боротися із дитячою працею. Протидіяти торгівлі людьми з метою примусової праці. Вирішення проблеми фемінізації міграції.</p> <p>Удосконалити управління трудовою міграцією.</p>
	<p>9. Пропагувати стійкі компанії та інфраструктури</p> <p>Підвищення якості інфраструктури стійких компаній у наступні 15 років, особливо в країнах, що розвиваються, в наступному призведе до відсутності необхідності мігрувати заради пошуку іншої роботи.</p>
	<p>10. Зменшіть нерівності</p> <p>Сприяти впорядкованій, безпечній, регулярній та відповідальній міграції та мобільності людей, у тому числі шляхом реалізації запланованої та добре керованої міграційної політики.</p>
	<p>11. Адаптувати стійкі міста та громади</p> <p>Зробити міста і населені пункти інклюзивними, безпечними, життєздатними і сталими, зосереджується на інклюзивному задоволенні конкретних потреб міського населення - це повинно включати вирішення проблем, з якими стикаються мігранти в міських умовах.</p>
	<p>12. Пропагувати відповідальне споживання та виробництво</p> <p>Якщо Україна зосередиться на реалізації програми ООН для сталого споживання та виробництва, що включає використання екологічно чистих хімікатів та поводження з відходами, заохочуючи звичку переробляти, то в майбутньому це виключить необхідність населенню мігрувати у менш забруднені регіони.</p>
	<p>13. Боротьба зі зміною клімату</p> <p>Робота над створенням довгострокових рішень допоможе запобігти кількості криз та катастроф у майбутньому, тим самим зменшити спричинене переміщення, що є ключовою перешкодою для сталого розвитку.</p>

	<p>14. Збережіть життя під водою Вимагання помітного скорочення будь-якого забруднення моря та мінімізації підкислення океану до 2025 року зменшить необхідність мігрувати населенню через погану екологію біля узбережжя.</p>
	<p>15. Захист життя на землі Зменшення вирубки лісів і опустелювання є основними проблемами для сталого розвитку та як наслідок вимушує людей переїждати до більш комфортних місць проживання.</p>
	<p>16. Сприяйте миру, справедливості та міцним інститутам Припинення зловживань, експлуатацію, торгівлю людьми та всіх форм насильства і тортур щодо дітей. Поновлювати національні та глобальні зобов'язання щодо боротьби з усіма формами торгівлі людьми та захисту жертв торгівлі людьми. Забезпечення доступу до правосуддя для всіх мігрантів.</p>
	<p>17. Асоціація для цілей Ця мета полягає у зміцненні відносин, які ООН має з усіма урядами, приватним сектором та громадянським суспільством, що допоможе у налагодженні роботи, яка направлена на інтеграцію мігрантів.</p>

За результатами двох циклів конкурсів у 2019 та 2021 роках МОМ отримала понад 300 заявок від трудових мігрантів. Заявки надійшли з усіх регіонів України та охоплюють найрізноманітніші сфери: промисловість, сільське господарство, будівництво, сферу послуг та освіти. Попередньо відібрані учасники отримали фахові консультації для написання бізнес-плану, який вони подали на конкурс. Після успішних захистів бенефіціари почали отримувати запитуване обладнання. [14]

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Більше не можна розглядати людську мобільність в Україні лише як фоновий контекст для розвитку, або, що ще гірше, як продукт відсутності розвитку. Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року визнає, що мігранти роблять значний внесок в інклюзивне зростання та міграційні процеси мають характер багатовимірної реальності. В контексті розглядання цього явища в Україні можна визначити, що у Цілях сталого розвитку (ЦСР) міграція є ключовим, наскрізним питанням і важливим фактором, що сприяє сталому розвитку. Мобільне населення, як внутрішнє, так і транскордонне або переміщене, є ключовою цільовою групою для досягнення цілей сталого розвитку.

Таким чином, проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що міграційні явища є невід'ємною частиною сучасного світового укладу та мають значний вплив на соціально-економічний стан не тільки країни, з якої відбувається міграція, а й для країн, що приймають людей з інших держав. Є різні причини міграції, головні з яких – це економічні проблеми, політичні переслідування, навчання, самореалізація тощо. Але, однією з найголовніших причин – є пошук захисту від воєнних дій. Так, воєнна агресія проти України спричинила хвилю міжнародної міграції близько 10 млн осіб та внутрішню міграцію понад 8,5 млн громадян. Крім того, міграційні процеси постійно змінюються, оскільки в Україні наразі відбувається війна, і населення звісно переміщується у більш безпечні регіони країни та закордон. Це несе значні ризики ефективного функціонування економіки країни.

Станом на 1 січня 2022 року в Україні нараховувалося 34,5 млн людей. Причому, цей показник не враховує зовнішню міграцію значної частини населення, яка почалася після початку війни, оскільки зараз в Україні практично відсутня повна статистична інформація. Так, щодо чисельності наявного в країні населення Кабмін оперував даними Агенства ООН у справах біженців. За цими даними станом на 30 серпня 2022 року зовнішня міграція

громадян України унаслідок безпекових ризиків (рахувалася за кількістю перетинів кордону з Україною з 24 лютого 2022 року) становила 12 млн осіб. З них повернулося в Україну 5,3 млн осіб. Отже, з урахуванням цих показників, на сьогодні в Україні проживає лише 27,8 млн. громадян. Оскільки перепис населення в Україні останнього разу відбувалося у 2001 році, усі показники в державі розраховувалися за даними Державної служби статистики, яка зазначила чисельність населення станом на жовтень 2021 року 41 млн 319 тис громадян. Слід пригадати, що станом на 1 січня 1993 року українців було 52 мільйони. У зв'язку з військовою агресією ускладнено збирання статистичної інформації щодо результатів діяльності територіальних органів ДМС в окремих регіонах України. З лютого 2022 року, інформація по Донецькій, Луганській, Харківській та Херсонській областях не оновлювалась, тому наразі складно дізнатися достовірні дані. Значна кількість населення також мігрує із цих районів до Росії, і важко врахувати цей показник, оскільки зараз цей процес неконтрольований.

Міграційна статистика та доказова база має вирішальне значення для будь-якого планування та розвитку політики. У жовтні 2021 року Україна фіналізувала звіт про результати подальшого оцінювання в рамках Індикаторів управління міграцією. Оцінювання очолювано урядом та підтримано МОМ ініціативою, спрямованою на відстеження та звітування прогресу України щодо пріоритетів, пов'язаних із управлінням міграцією. Висновки звіту були використані для подальшого розвитку політики управління міграцією в Україні. Уряд України за підтримки МОМ та інших агенцій ООН повинен внести відповідні зміни у проект Плану дій Міграційної стратегії на період 2022–2025 років у зв'язку зі змінами у міграційних процесах.[16]

РОЗДІЛ 3. ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ МІГРАЦІЇ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

3.1 Залучення зацікавлених сторін до оптимізації впливу міграції на сталий розвиток країни

На Політичному форумі високого рівня (ПФВУ) Мережа Організації Об'єднаних Націй з питань міграції закликає всі держави використовувати внесок мігрантів як рушійну силу сталого розвитку та зміцнювати співробітництво задля забезпечення безпечної, впорядкованої та легальної міграції. Це передбачає повну повагу до прав людини і трудових прав та гуманне поводження з мігрантами, незалежно від міграційного статусу, відповідно до положень Глобального договору про безпечну, впорядковану та легальну міграцію (ГДМ). Цей історичний договір розроблений на основі всіх цілей у сфері сталого розвитку сприяє їх досягненню та забезпеченню того, щоб ніхто не був забутий.

Мігранти є ключовими учасниками всіх аспектів сталого розвитку. Завдяки своїй праці, своїм грошовим переказам і зв'язкам, які вони встановлюють між країнами, вони скорочують масштаби бідності, надають життєво важливі послуги і підтримують сім'ї та громади в країнах походження, транзиту і призначення. Наслідки військових дій в Україні особливо у 2022 році виявили виняткову важливість мігрантів у підтримці функціонування наших суспільств, наголосивши водночас на необхідності побудови більш рівноправних та інклюзивних суспільств, здатних проявити життєстійкість перед обличчям агресії.

Крім цього, мігранти занадто часто несуть на собі основний тягар наслідків військових дій для здоров'я і соціально-економічного розвитку, стикаючись із великими труднощами, а також із більшою ймовірністю дискримінації, втрати роботи і відсутності доступу до гідної роботи. Багато мігрантів опинилися в скрутному становищі або повернулися до України. Це

завдало шкоди мігрантам і їхній здатності підтримувати свої сім'ї та громади в країнах походження і призначення, а також призвело до збоїв у справі досягнення цілей сталого розвитку.

Більшість країн намагаються забезпечити досягнення ЦСР з належним регулюванням міграційних пересувань та ефективною інтеграцією і захистом мігрантів. Стійкість до майбутніх міграційних процесів спричиненими різними явищами вимагає побудови інклюзивних суспільств, заснованих на правах людини та трудових правах, а також на гендерній рівності. Мігранти стикаються із багатьма проблемами. Ксенофобія, дискримінація, гендерне насильство та відчуження мігрантів збільшують ризики у сфері захисту прав людини, посилюють нерівність, водночас загрожуючи соціальній згуртованості та не даючи змоги суспільству повністю мобілізувати свій потенціал для відновлення.

Мережа Організації Об'єднаних Націй з питань міграції нагадує державам про їхнє зобов'язання щодо скорочення нерівності всередині країн і між ними (ЦСР 10). Відповідно до зобов'язань, викладених у Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року і в ГДМ, Мережа закликає держави в координації з усіма відповідними зацікавленими сторонами:

- Сприяти безпечній, упорядкованій, легальній та відповідальній міграції та мобільності людей (ЦСР 10.7);
- Поважати, захищати та здійснювати права людини всіх мігрантів, незалежно від міграційного статусу та без будь-якої дискримінації;
- Забезпечити мігрантам, незалежно від їхнього громадянства та міграційного статусу, відповідно до принципів загального охоплення послугами охорони здоров'я, доступ до медичних послуг та безпечних, ефективних, якісних і недорогих основних лікарських засобів і вакцин, також з вакцинами проти COVID-19, і можливість отримання медичної допомоги, вакцинації та інформації в безпечному середовищі без побоювання або ризику імміграційного контролю або депортації (ЦСР 3.8);

- Підтримувати та заохочувати активну участь людей у соціальному, економічному та політичному житті незалежно від їхнього статусу (ЦСР 10.2);
- Забезпечити рівність можливостей і скорочення нерівності результатів, зокрема шляхом скасування дискримінаційних законів, політики і практики, що негативно впливають на суспільство загалом (ЦСР 10.3);
- Забезпечити для всіх трудящих-мігрантів гідну роботу, як це визнано в міжнародних трудових стандартах (ЦСР 8.8);
- Гарантувати всім мігрантам доступ до води та санітарії, їжі, освіти та охоплення системами соціального захисту за можливості транскордонного перенесення або збереження за ними таких прав (ЦСР 2.1, 6.1-2, 4.1-5 і 1.3);
- Надати мігрантам і діаспорам можливість активізувати їхній внесок у розвиток країн походження шляхом створення нормативного середовища, що сприяє скороченню витрат, пов'язаних із переказом грошових коштів, появі конкурентних каналів для грошових переказів і розширенню їхнього продуктивного використання (ЦСР 10.c);
- Впровадити "заслони" для відокремлення діяльності із забезпечення дотримання імміграційного законодавства від надання мігрантам доступу до їхніх прав людини та основних послуг, включно з охороною здоров'я, освітою та правосуддям;
- Забезпечити доступ до правосуддя для всіх і захистити трудящих-мігрантів у глобальних ланцюжках поставок і впродовж процесів найму;
- Ліквідувати всі форми насильства, наруги, примусової праці та торгівлі мігрантами, а також інші види експлуатації, особливо щодо дітей і жінок (ЦСР 5.2, 8.7, 16.3 і 16.2);
- Забезпечувати врахування міркувань у зв'язку з міграцією та прав людини мігрантів у політиці та діяльності в галузі зміни клімату як засіб підвищення опірності та здатності адаптуватися до небезпечних кліматичних явищ у всіх країнах (ЦСР 13.1 і 13.2);
- Дезагрегувати дані за всіма відповідними характеристиками, включно з міграційним статусом, щоб під час розроблення політики, що базується на

фактичних даних, можна було враховувати участь мігрантів у зусиллях із досягнення сталого розвитку (ЦСР 17.18).

Жодна країна не зможе самотужки забезпечити досягнення ЦСР. Інтереси подолання воєнної агресії та ефективнішого, швидшого й надійнішого відновлення потребуватимуть співпраці та колективних дій за участю всіх суспільств. Ці колективні дії мають передбачати зміцнення заходів регулювання міграції в усіх галузях політики, що розглядаються, включно зі скороченням масштабів бідності (ЦСР 1), ліквідацією голоду (ЦСР 2), забезпеченням здорового способу життя та сприянням благополуччю (ЦСР 3), сприяння гідній праці та економічному зростанню (ЦСР 8), скорочення нерівності (ЦСР 10), відповідальне споживання і виробництво (ЦСР 12), дії щодо боротьби зі зміною клімату (ЦСР 13), забезпечення миру, справедливості та створення ефективних інституцій (ЦСР 16) і сприяння партнерським зв'язкам (ЦСР 17).

Мережа закликає держави, всі відповідні зацікавлені сторони та установи ООН більш ефективно співпрацювати між собою, забезпечуючи узгодженість і відповідність своєї діяльності положенням ГДМ, для того щоб повною мірою використовувати можливості мігрантів і міграції для підтримки реалізації ЦСР.

Тільки за умови залучення мігрантів можливо прокласти інклюзивний та ефективний шлях до здійснення Порядку денного на період до 2030 року. Не може бути сталого розвитку без міграції та прогресу в досягненні ЦСР без соціальної інтеграції мігрантів. [15]

3.2. Визначення пріоритетів цілей та завдань сталого розвитку України в сучасних умовах

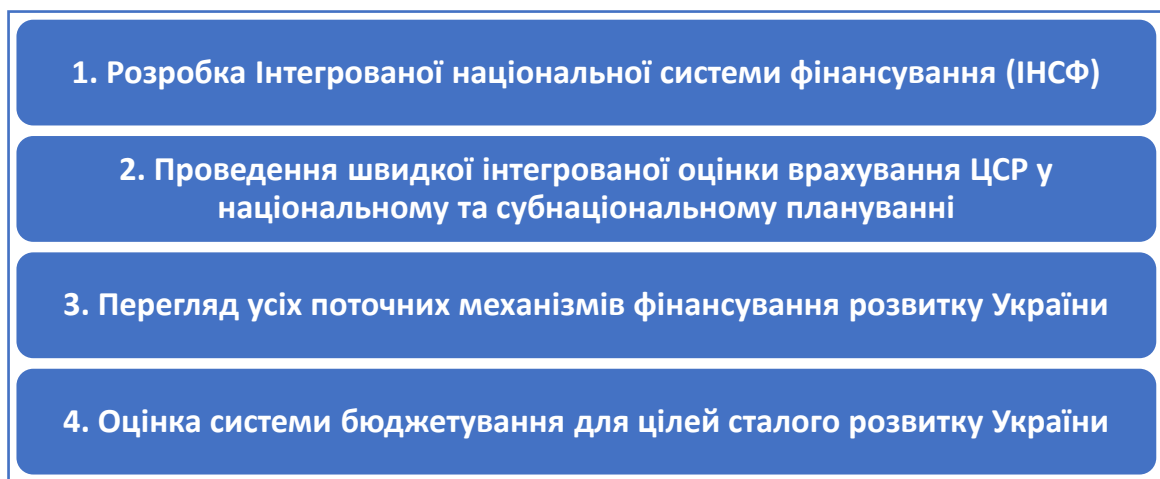
Уряд України вивчає різні способи фінансування розвитку з моменту здобуття незалежності у 1991 році, і ця дискусія була трансформована у 2000

році у фінансування Цілей розвитку тисячоліття (ЦРТ), а у 2015 році - у фінансування Цілей сталого розвитку (ЦСР). Уряд добре усвідомлює, що досягнення ЦСР до 2030 року потребує забезпечення оптимального використання державних ресурсів при одночасній мобілізації та ефективному використанні фінансування з боку урядів, міжнародних організацій та приватного бізнесу. [16]

Протягом останніх двох років, з середини 2020 року, Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в Україні спільно з партнерськими установами ООН - ВООЗ, ЮНІСЕФ та ЄЕК ООН - працює над розробкою кращих засобів управління існуючими та потенційними фінансовими потоками для посилення фінансування ЦСР. Робота здійснюється в контексті та в рамках спільної програми "Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню сталого розвитку на національному та регіональному рівнях". Спільна програма охоплює чотири взаємопов'язані, але окремі ініціативи, які відображені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

Ефективна система впровадження спільної програми по досягненню цілей сталого розвитку в Україні

Далі розглянемо кожну ініціативу більш детально.

Фактор 1. Для створення ефективної системи впровадження ЦСР у 2019 році було запроваджено Інтегровану національну систему фінансування (ІНСФ), яка пов'язує фінансування розвитку з національними стратегіями

розвитку. Сприяння та підтримка створення Інтегрованої національної системи фінансування ЦСР є ключовою метою Спільної програми, яка покращить взаємозв'язок між реалізацією державної політики та поточною реформою децентралізації. ІНФС сприятиме спільному баченню пріоритетів і цілей розвитку в країні та забезпеченню їх фінансування з урахуванням поточних пріоритетів розвитку країни та існуючих викликів, перешкод і можливостей.

Інтегрована національна система фінансування фокусується на національних та регіональних реформах і процесах децентралізації в окремих областях. Крім того, вона забезпечить модель, яка може бути більш широко відтворена та інтегрована в різні сфери розвитку, включаючи процеси, пов'язані з фінансуванням та плануванням впровадження цілей сталого розвитку та подальшої діяльності як на національному, так і регіональному рівнях.

Фактор 2. ПРООН розробила та запропонувала інструмент швидкої інтегрованої оцінки (ШО) для визначення ступеня інтеграції завдань та індикаторів цілей сталого розвитку у процеси стратегічного планування в Україні. Однак швидко стало очевидним, що просте включення ЦСР у політичні документи не є достатнім кроком для їх досягнення - необхідно передбачити відповідні бюджетні статті з достатнім рівнем фінансування для досягнення цілей, визначених у відповідних стратегічних та політичних документах. Згодом ПРООН модифікувала підхід до швидкої інтегрованої оцінки, створивши інструмент RIA+, призначений для оцінки відповідності наявного фінансування завдань досягнення цілей сталого розвитку, визначеним у стратегічних та програмних документах.

На прохання Уряду швидка інтегрована оцінка (RIA+) сфокусована на двох секторах: регіональний розвиток та охорона довкілля. Стратегічні та програмні документи оцінювалися на предмет включення до них окремих ЦСР, пов'язаних з енергетикою (ЦСР 7) та навколишнім середовищем (ЦСР 6, 12-15), а також ЦСР, що стосуються регіонального розвитку.

Фактор 3. Для оцінки джерел фінансування конкретних Цілей та пріоритетів ПРООН створила інструмент "Оцінка фінансування розвитку" (ОФР). Цей інструмент, також розроблений в рамках Спільної програми ООН з фінансування Цілей сталого розвитку задля визначення можливості для підвищення ефективності існуючого фінансування розвитку та мобілізації додаткового фінансування.

В рамках Спільної програми та на прохання Уряду Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за підтримки ПРООН провів первинний збір даних та оцінку для цього інструменту. Початкові результати цієї оцінки показали, що поточний підхід до стратегічного планування ЦСР є фрагментарним, несистемним, а численні стратегічні документи не узгоджуються між собою. Крім того, одним з ключових висновків на національному та субнаціональному рівнях - є відсутність належної комунікації та усвідомлення важливості досягнення цілей сталого розвитку.

Оцінка також виявила необхідність підвищення спроможності та навичок державних службовців - наприклад, щодо проведення фінансування розвитку та швидких інтегрованих оцінок. Також необхідно запровадити спеціальні навчальні програми з питань сталого розвитку та впровадження ЦСР на основі аналізу бідності та соціальних наслідків. Крім того, національна оцінка показала, що більшість ЦСР фінансується з державного та місцевих бюджетів, міжнародних фінансових організацій (МФО) та приватних інвестицій. Оцінка виявила чіткий розрив у фінансуванні ЦСР 13, 14 та 15.

Звіти містять детальні політичні рекомендації Уряду та місцевим органам влади щодо підвищення ефективності використання наявного фінансування розвитку. Звіт включає шляхи мобілізації більших обсягів фінансування як з державних, так і з приватних, внутрішніх та зовнішніх джерел. Впровадження рекомендованих реформ має призвести до покращення можливостей для розвитку людського потенціалу в країні, покращення доступу до державних послуг та створення більш сприятливого бізнес-середовища. [16]

Фактор 4. ПРООН розробила низку інструментів для підтримки впровадження Інтегрованої національної системи фінансування в Україні. Одним з них є оцінка системи бюджетування ЦСР, яка включає тегування українського бюджету цілями сталого розвитку. На основі цих даних Уряд може ефективно коригувати плани державних видатків для виконання зобов'язань щодо ЦСР та оцінювати бюджетні прогалини у фінансуванні цілей сталого розвитку.

Для оцінки бюджетного фінансування ЦСР ПРООН розробила "Методологію бюджетного таргетування ЦСР", яке має бути включене до трирівневого обліку бюджету України. Такий підхід полегшить подальше звітування про фінансування ЦСР на національному, регіональному та місцевому рівнях. Він встановлює зв'язок між бюджетними асигнуваннями на фінансування ЦСР на рівні визначених індикаторів, необхідних для досягнення кожної ЦСР.

У бюджеті України передбачено фінансування всіх 17 цілей з відповідними цільовими показниками. Однак, різноманітність бюджетних програм та відсутність чіткої прив'язки не дає можливості оцінити обсяги фінансування кожної Цілі. Методологія ПРООН щодо присвоєння бюджетних кодів завданням ЦСР для подальшого моніторингу складається з трьох етапів:

- 1) Кабінетні дослідження;
- 2) присвоєння бюджетних/програмних кодів;
- 3) розробка супровідних документів для інтеграції бюджетного кодування цілей сталого розвитку.

Уряд може запровадити бюджетну класифікацію ЦСР у державному та місцевих бюджетах у межах програмної класифікації видатків:

- здійснювати моніторинг бюджетного фінансування ЦСР через прозорий інструмент та оцінювати прогалини у фінансуванні, які перешкоджають досягненню окремих ЦСР на національному та місцевому рівнях;
- аналізувати відсутність необхідних державних інвестицій, необхідних для реалізації тієї чи іншої ЦСР;

- оцінити розподіл міжнародної допомоги на фінансування ЦСР.

Під час оцінки [17], проведеної експертами ПРООН в Україні, було виявлено, що ціль сталого розвитку 1 (подолання бідності) має пряме фінансування з державного бюджету на рівні 100%. Інші, зокрема ЦСР 9 (інновації та інфраструктура) - 98,9%, ЦСР 12 (відповідальне споживання) - 88,5% та ЦСР 17 (партнерство заради сталого розвитку) - 81,5%. Всі інші цілі не мають прямого програмного фінансування з державного бюджету і можуть бути основою для майбутньої допомоги в цілях розвитку.

За останні 6 років лише вісім із 17 Цілей отримали міжнародну допомогу через програми державного бюджету. Із загальної кількості програм більш пріоритетними для міжнародного фінансування наразі є інноваційні та інфраструктурні програми (ЦСР 9). Раніше на першому місці була підтримка енергетичного сектору (ЦСР 7).

Використовуючи методологію, розроблену ПРООН в Україні, та дотримуючись описаних етапів організації робочого процесу, інші країни-члени ООН зможуть розробити власну відповідну методологію впровадження бюджетування ЦСР всередині країни.

Інструменти, розроблені ПРООН в Україні в рамках Спільної програми, спрямовані на збільшення фінансування Цілей сталого розвитку на всіх рівнях. Але мало розробити стратегію для досягнення цього, потрібно ще мати інструмент для моніторингу результатів реалізації проектів, які підтримують досягнення ЦСР в Україні. Саме тому ПРООН розробила Відкриту платформу ЦСР, яка надає доступ до національних індикаторів виконання ЦСР для Уряду та світової спільноти.

Відкрита платформа ЦСР, яку адмініструє Державна служба статистики України, сприяє збору, поширенню та відстеженню національних та місцевих даних про прогрес у досягненні ЦСР. Вона забезпечує покращений доступ до офіційної статистики та метаданих, сприяючи тим самим прозорості та допомагаючи виявляти прогалини у даних та фінансуванні. За його допомогою Уряд, міжнародні партнери та зацікавлені громадяни України можуть

відслідковувати прогрес у реалізації проектів, програм та ініціатив на підтримку ЦСР, а також прогрес у досягненні цілей сталого розвитку.

3.3. Розробка системи моніторингу впливу міграційних процесів на сталий розвиток країни

Для розробки системи моніторингу впливу міграції на цілі сталого розвитку країни слід звернути увагу на розробки інструментів від міжнародних організацій.

Матриця відстеження переміщення (МВП) - це глобальний інструмент, розроблений МОМ для відстеження, моніторингу та обміну актуальною інформацією про переміщення, транскордонну мобільність і тенденції в районах, що постраждали від військової агресії, з метою сприяння індивідуальному реагуванню на потреби переміщеного населення.

Дані, зібрані за допомогою матриці, використовуються як вихідні дані та оцінка потреб, щоб інформувати та спрямовувати розробку програм МОМ в Україні, використовуючи надійні докази для прийняття рішень на основі фактичних даних.

Дані, зібрані за допомогою МВП, також оприлюднюються на веб-сторінці та поширюються серед уряду України, урядів країн-донорів, багатосторонніх агентств, а також національних та міжнародних організацій.

Моніторинг потоків (МП) здійснює моніторинг міграційних потоків у пунктах моніторингу потоків (ПМП) на міжнародних кордонах. Моніторинг потоків реєструє транскордонні вхідні та вихідні переміщення, їх походження або призначення, а також причину переміщення. Дані потім відображаються на оперативній інформаційній панелі ПМП, щомісячних та річних звітах, а також передаються партнерам для використання в регіональному та глобальному аналізі міграційних потоків.

Відстеження мобільності забезпечує загальнонаціональне картографування присутності та оціночної кількості внутрішньо переміщених осіб (ВПО), репатріантів (з місць внутрішнього переміщення та з-за кордону), відсутніх осіб та мешканців як сільських, так і міських населених пунктів, а також основних потреб, вразливості до кліматичних умов та існуючих механізмів подолання наслідків надзвичайних ситуацій. За допомогою системи відстеження тенденцій надзвичайних ситуацій можна також отримати базову інформацію про переміщення та потреби протягом 96 годин з моменту швидкого оповіщення про переміщення після виникнення надзвичайної ситуації. [17]

Матриця відстеження переміщення (МВП) - це система відстеження та моніторингу переміщення і мобільності населення. Вона призначена для регулярного і систематичного збору, обробки і поширення інформації з метою забезпечення кращого розуміння переміщень і мінливих потреб переміщеного населення, як на місці, так і на шляху прямування.

Концептуально розроблена в 2004 році в Іраку для проведення оцінок і моніторингу ВПО, МВП постійно вдосконалювалася і вдосконалюється завдяки багаторічному досвіду роботи в країнах, що перебувають в умовах конфліктів і стихійних лих. Вона відіграє важливу роль у наданні первинних даних та інформації про переміщення як на національному, так і на глобальному рівнях. Матриця відображена на рисунку 3.1 складається з чотирьох окремих компонентів:

- Відстеження мобільності: регулярне відстеження чисельності, місцезнаходження та міжсекторальних потреб спостережуваних груп населення з метою надання адресної допомоги
- Моніторинг потоків: відстеження переміщень мобільних груп населення в ключових транзитних пунктах для визначення масштабів і напрямків потоків та причин переміщення

- Реєстрація: інформація на рівні окремих осіб та домогосподарств, що використовується для функціонального управління ідентифікацією при відборі бенефіціарів, визначення вразливих груп населення та розробці програм
- Опитування: збір конкретної інформації шляхом вибіркового опитування населення, що становить інтерес, щодо намірів повернутися, рішень у сфері переміщення, сприйняття громадою та інших тематичних напрямків.

Рис.3.1. Матриця відстеження переміщення (МВП)

Дані МВП включають інформацію, що стосується різних гуманітарних секторів, таких як водопостачання та санітарія, охорона здоров'я, продовольство та захист, що робить отримані дані корисними для широкого кола суб'єктів гуманітарної діяльності та сталого розвитку. Система сигналізує про нагальні проблеми (наприклад, проблеми захисту, нестачу продовольства, санітарні проблеми, хвороби тощо) відповідним галузевим координаційним центрам України або національним установам з питань надзвичайних ситуацій для подальшого реагування, щоб допомогти забезпечити проживання переміщених українців в умовах, які відповідають мінімальним вимогам, визначеним міжнародними принципами. Матриця відстеження переміщення

також є механізмом підзвітності, що відображає скарги на допомогу та сприйняття реагування на виявлені потреби населення України.

Окрім систематичного застосування в середньо- та великомасштабних операціях з надання гуманітарної допомоги, МВП також довела свою високу ефективність як інструмент забезпечення готовності, а також для підтримки етапу відновлення України та перехідного періоду реагування. Інтеграція МВП у заходи з розбудови потенціалу, картування потенційних місць евакуації та переміщення населення також продемонструвала здатність Матриці відстеження переміщення підтримувати процес відновлення і повернення України до стабільного життя.

При розгляді впливу міграції на сталий розвиток України виникає найважливіша проблема – це рух трудових ресурсів. При цьому слід виділити три форми руху трудових ресурсів України, які тісно взаємопов'язані на практиці, що є виявом їх розподілу: територіальне, галузеве та професійне переміщення. [18]

Для комплексного підходу у вивченні міграційних процесів України можливо використати економіко-математичні та математичні методи шляхом побудови певних моделей. Головне джерело інформації про показники міграції населення – це державні статистичні дані, що включають поточний облік міграції та результати перепису населення; крім того, проводяться вибіркове обстеження, мета якого – з'ясувати мотиви переміщення. [19]

Результати міграційних процесів відображаються наступними абсолютними та відносними показниками: а) кількість прибулих на постійне місце проживання з інших населених пунктів (П); б) кількість вибулих на постійне місце проживання в інші населені пункти (В); в) сальдо міграції або механічний приріст ($D_{\text{мех}} = П - В$).

Міграція поділяється на такі коефіцієнти: 1) коефіцієнт результативності міграційного зв'язку (КРМЗ); 2) коефіцієнт інтенсивності міграційного зв'язку (КІМЗ) [20].

КІМЗ по прибуттю та вибуттю обчислюється за формулами:

$$K_{ij} = \frac{P_{ij}}{P_{ji}} : \frac{S_j}{S_i} \times 1000, \quad K_{ij} = \frac{B_{ij}}{B_{ji}} : \frac{S_j}{S_i} \times 1000, \quad (1,2)$$

де P_{ij} – число прибулих у регіон j з регіону i ; B_{ij} – число вибулих з регіону j у регіон i ; S_i – середня чисельність населення регіону i за період; S_j – загальна чисельність регіонів виходу, з якими регіон j підтримує міграційні зв'язки. Інтенсивність міграції – це рух населення, що характеризує його частоту у певних територіально-демографічних групах та виражається коефіцієнтом інтенсивності міграції (КІМ). (дивитися табл.3.2)

Таблиця 3.2.

Формули для обчислювання коефіцієнтів інтенсивності міграції

Коефіцієнти інтенсивності	Формули
1) Коефіцієнти інтенсивності прибуття (імміграції)	$I_j = \frac{P_{ij}}{S_i} \times 1000$
2) Коефіцієнт інтенсивності вибуття (еміграції)	$I_j = \frac{B_{ij}}{S_i} \times 1000$
3) Коефіцієнт інтенсивності міграції по звороту	$I_j = \frac{P_{ij} + B_{ij}}{S_i} \times 1000$
4) Коефіцієнт інтенсивності чистої міграції:	$I_j = \frac{P_{ij} - B_{ij}}{S_i} \times 1000$

Загальний коефіцієнт міграції обчислюється за формулою [20]: $m = M / (P \cdot k)$, де M – число мігрантів; P – середня чисельність населення; k – константа, яка дорівнює величині від 1 до 100 (%) або до 1000 (%). (3)

Головною продуктивною силою в соціально-економічних процесах є економічно активне населення – трудові ресурси, тобто вони відіграють важливу роль у досягненні цілей сталого розвитку України.

Дослідження інтенсивних змін характеристик міграційних потоків, отримання оперативної інформації, зокрема у візуалізованому форматі,

потребує застосування сучасних інформаційних технологій, що дають змогу оперативнo систематизувати, візуалізувати, моделювати великий масив статистичної інформації. Для вирішення цього завдання розроблено інформаційну систему моніторингу міграційних процесів України та їх впливу на сталий розвиток. Принцип полімасштабності використовується при дослідженні міграційних процесів та їх наслідків у досягненні цілей сталого розвитку та соціально-економічні аспекти цього впливу. [21]

Принцип, що використовується в роботі, спирається на дослідження І. М. Маєргойза, А. І. Трейвіша та інших вчених і розуміється як метод оперування даними моніторингу при дослідженні впливу міграційних процесів на сталий розвиток. Масштабність дослідження охоплює такі рівні: державний, регіональний, районний та сільський.

Система моніторингу впливу міграційних процесів на сталий розвиток України - це комплексна система, що консолідує географічну та статистичну інформацію про досліджувану територію в єдиному сховищі, для цілей проведення просторово-часового аналізу, оперативного моніторингу, а також моделювання міграційних процесів. Інформаційний моніторинг розглядається як система збирання даних про стан просторово-часових індикаторів просторово розподілених об'єктів, явищ і процесів, опрацювання та аналіз результатів з використанням ГІС-технологій, візуалізації (картографування), аналізу та оцінки, прогнозування зміни стану з метою підтримки прийняття управлінських рішень. Система моніторингу реалізована на основі реляційної системи управління базами даних Microsoft SQL Server та сімейства програмних продуктів ESRI ArcGIS: настільна частина на базі ESRI ArcGIS.

Для системи моніторингу міграційних процесів розроблено концептуальну схему (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Концептуальна схема системи моніторингу міграційних процесів

Основними етапами побудови інформаційної системи моніторингу впливу міграційних процесів на сталий розвиток України є:

1) створення концепції щодо реалізації моніторингу, вибір логічної структури та створення на основі зібраних матеріалів просторової бази даних, підготовка картографічної основи;

2) формування бази даних статистичними показниками про міграційні процеси в Україні, регіонах, містах, селищах;

3) побудова просторово-часових моделей, картографування міграційних процесів в Україні, регіонах, містах, селищах;

4) моніторинг та експертиза міграційних процесів на різних територіальних рівнях (державному, регіональному, міському, сільському)

Розроблена система моніторингу впливу міграції на сталий розвиток включає п'ять ключових складових: апаратні засоби, програмне забезпечення, дані, виконавці та методи. Програмне забезпечення ГІС містить функції та інструменти, необхідні для зберігання, аналізу та візуалізації географічної (просторової) інформації. У даному випадку це функції та інструменти, засновані на програмній платформі ArcGIS Spatial Analyst фірми ESRI. Система ArcGIS, подібно до інших потужних інформаційних систем, має чітко визначену модель для роботи з даними, насамперед просторовими. Ця модель - база даних - є основою для зберігання інформації про міграційні процеси.

Важливим елементом системи є функціональні блоки. Перший блок - сховище просторової інформації. Реалізовано можливості використання різних типів даних, що забезпечують проведення системи моніторингу (статистичні дані; відривні талони до листка статистичного обліку мігрантів; матеріали соціологічних опитувань).

Другий блок - веб-вузол, що дає змогу оперативно моделювати на веб-сторінці тематичні карти, що відображають стан міграційних процесів на території. Організація і зміст картографічних матеріалів забезпечують аналітичну підтримку під час оцінювання стану адаптаційно-інтеграційних процесів та їх територіальну диференціацію на різних часових етапах.

Третій блок - модуль автоматичного формування запитів до бази даних, що є частиною веб-сторінки, дає змогу переглянути і проаналізувати в онлайн-режимі статистичну інформацію, що зберігається в базі статистичну інформацію, а також здійснювати її коригування або вводити нову, яка раніше не була в системі моніторингу.

Дані - це найбільш важливий компонент системи моніторингу міграційних процесів України. Це статистичні показники, засновані на даних служби державної статистики (міграційний приріст населення, кількість прибулих і вибулих мігрантів, коефіцієнт міграційного приросту та ін.), а також дані, отримані в результаті обробки талонів прибуття і вибуття.

Дані системи моніторингу міграційних процесів України інтегруються з просторовими показниками інших систем інформаційного моніторингу, зокрема з демографічними та соціально-економічними даними.

Основними принципами системи моніторингу впливу міграції на сталий розвиток України є: ієрархічність територіальних рівнів; множинність форм вихідних даних; аналіз динаміки та моделювання міграційних процесів. Ці принципи відображені на рис. 3.3.

Рис.3.3. Принципи системи моніторингу впливу міграції на сталий розвиток України

Система моніторингу впливу міграційних процесів на сталий розвиток розроблено завдяки програмним продуктам ArcGIS Spatial Analyst. Зі свого боку моніторинг міграційних процесів в Україні передбачає три рівні користування. Перший - базовий: розрахований на фахівців, які володіють

можливостями побудови баз геоданих. Другий - системний: розрахований на фахівців, які працюють із ГІС-продуктами (моделювання процесів). Третій - експертно-аналітичний: розрахований на фахівців, що володіють компетенціями в галузі міграційних процесів (експерти, вчені, аналітики, управлінці).

Ефективність використання системи моніторингу міграційних процесів багато в чому полягає в правильно розробленому плані та певних правилах роботи, які відповідають специфіці поставленого завдання. У цьому випадку концептуальна схема моніторингу міграційних процесів в країні відображає загальний план роботи зі створення та використання системи.

Моніторингова система містить великі масиви міграційних показників, тісно пов'язана з інтернет-технологіями і дає змогу на якісно новому рівні й оперативно проводити моніторинг впливу міграційних процесів на сталий розвиток. Це значно розширює доступ до міграційних показників різного територіального рівня, спрощує процедуру відображення статистичної інформації, її доповнення та оперативної зміни; автоматизує процес аналізу міграційних процесів; підвищує оперативність та ефективність роботи органів державної влади під час розроблення регіональної політики з урахуванням особливостей міграційної ситуації різних територій.

База моніторингової системи включає 11 міграційних показників на державному, 12 - на регіональному, 13 - на місцевому і 14 - на сільському рівні (табл. 3.3).

Система моніторингу міграційних процесів передбачає залучення математичних програмних продуктів із використанням інформації, що зберігається в базі даних. Моніторингова система дає змогу конструювати моделі динаміки явища, конструювати моделі структури явищ [22], а так само підвищити автоматизацію відтворення картографічних зображень.

Запропонована система моніторингу міграційних процесів дає змогу вдосконалювати принципи прийняття управлінських рішень під час розроблення програм сталого розвитку територій різних масштабів.

Таблиця 3.3.

Показники міграції, що використовуються
для моніторингу впливу міграційних процесів на сталий розвиток країни
на різних територіальних рівнях

№ Показники	Державний	Регіональний	Місцевий	Сільський
1. Кількісний				
Число прибулих	+	+	+	+
Число тих, хто вибув	+	+	+	+
Міграційний приріст/МП	+	+	+	+
Коефіцієнт МП	+	+	+	+
2. Територіальна структура				
Міжнародна	+	+	+	+
Міжрегіональна	+	+	+	+
Внутрішньорегіональна		+	+	+
Міська			+	+
Міжсільська				+
3. Якісна характеристика				
Етнічний склад	+	+	+	+
Статевий склад	+	+	+	+
Віковий склад	+	+	+	+
Рівень освіти	+	+	+	+
4. Тривалість проживання	+	+	+	+

При моделюванні міграційних процесів України використано метод полігонів, де кожен регіон (полігон) забарвлювали в колір заданої йому градації. Ці моделі дають змогу виявляти просторові особливості міграційного приросту (зменшення) населення на усіх територіальних рангах.

З метою наочного відображення міграційних процесів України використовується прийом побудови епюр [23]. Побудовані за допомогою цього прийому картографічні матеріали дають змогу візуалізувати міграційний обмін між територіями, як на державному, так і регіональному, локальному рівні.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.

Досягнення Цілей сталого розвитку, прийнятих ООН у 2015 році, та формування міжнародного порядку денного вимагає спільного партнерства (ЦСР 17) між усіма країнами. Для того, щоб таке глобальне партнерство працювало, кожна країна має забезпечити відкритість своїх національних показників та даних для інших країн. Розробка української версії платформи Open SDGs дозволила Україні приєднатися до країн, які наразі її використовують, та надавати актуальну інформацію про свій прогрес, тим самим посилюючи міжнародне партнерство України (ЦСР 17) у досягненні та фінансуванні Глобальних Цілей.

Окрім вищезазначених інструментів, розроблених ПРООН в Україні, існує низка інших кроків, які Уряд України може зробити для подальшого вдосконалення процесу, зокрема:

Розмежування сфер відповідальності:

- на національному рівні - визначення стратегії, обсягів фінансування, напрямів тощо
- на місцевому рівні - визначення та участь у реалізації конкретних програм, заходів, проектів.

Підвищення інституційної спроможності державних службовців, насамперед через їх участь у програмах міждержавного співробітництва, залучення фінансування від донорів, кредиторів, спеціалізованих організацій; формулювання результативних показників бюджетних програм з урахуванням індикаторів ЦСР. Це допоможе Кабінету Міністрів України в цілому та Міністерству фінансів і галузевим міністерствам зокрема здійснювати моніторинг ефективності фінансування заходів їхньої політики.

Три роки тому, у вересні 2019 року, Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш закликав усі сектори суспільства мобілізуватися для проведення Десятиліття дій на трьох рівнях: глобальному - для забезпечення більшого лідерства, більшого обсягу ресурсів та розумніших рішень для досягнення ЦСР; місцевому - для впровадження необхідних перетворень у політику, бюджети, інституції та нормативно-правову базу урядів, міст та місцевих органів влади; і громадському - для створення нестримного руху, в тому числі з боку молоді, громадянського суспільства, засобів масової інформації, приватного сектору, профспілок, наукових кіл та інших учасників процесу, що сприятиме необхідним перетворенням. [16]

ПРООН робить все можливе в Україні, щоб дослухатися до заклику Генерального секретаря до прискорених і скоординованих дій, спрямованих на те, щоб країна залишалася на шляху до досягнення своїх зобов'язань щодо ЦСР до 2030 року. До вторгнення в лютому 2022 року Україна звітувала про прогрес у досягненні 15 з 17 ЦСР. Зараз війна загрожує звести нанівець значну частину прогресу, досягнутого Україною у сфері розвитку. За прогнозами ПРООН, 90 % населення України можуть зіткнутися з бідністю та надзвичайною економічною вразливістю, якщо війна поглибитися, що відкине країну - і регіон - на десятиліття назад і залишить глибокі соціальні та економічні наслідки на майбутні покоління. [16]

Досягнення ЦСР в Україні за менш ніж вісім років, що залишилися до завершення Десятиліття дій, може здатися нездійсненим завданням, але рамки, передбачені Порядком денним до 2030 року, є найкращим шляхом для

просування вперед. Немає сенсу просто відбудувувати те, що було. Відбудова України дасть можливість створити потребу в чомусь принципово новому та максимально якісному, за принципом "будувати краще", таким чином, щоб інтегрувати центральну цінність ЦСР - "ніхто не буде залишений позаду".

ЦСР - це комплексна програма розв'язання ключових проблем людства у 21 столітті, забезпечення високого рівня добробуту, комфорту та якості життя. Реалізація заходів, пов'язаних із досягненням ЦСР, буде органічним процесом, що охоплюватиме три ключові сфери траєкторії розвитку держави: економічну, соціальну та екологічну.

ЦСР - це не просто цілі, це інструменти залучення ресурсів через спеціалізовані міжнародні організації, донорів та кредиторів. Вони також забезпечують основу для залучення підтримки для відновлення України. Крім того, система надає додаткові інструменти, пов'язані з методологічним забезпеченням процесів планування, управління та моніторингу виконання. Таким чином, система цілей сталого розвитку підвищує ефективність роботи Уряду України та сприяє забезпеченню високої результативності та кращої віддачі від коштів, вкладених у її розвиток, а згодом і у післявоєнну відбудову.

ВИСНОВКИ

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну в лютому 2022 року змінило те, що раніше розглядалося як затяжний конфлікт, зосереджений на сході країни. Через кілька місяців після початку війни мільйони українців залишаються переміщеними по всій країні або за кордоном, тоді як мільйони повертаються і продовжуватимуть повертатися до серйозно пошкоджених, але соціально стійких громад. Численні члени діаспори швидко мобілізувалися, щоб підтримати практично кожну частину українського суспільства - від надання екстреної допомоги до спонсорства біженців, надання технічної експертизи для відновлення та фінансування військових зусиль.

МОМ працює в Україні з 1996 року і за останні місяці суттєво розширила свої програми, спрямовані на надання життєво необхідної допомоги найбільш вразливим верствам населення та зміцнення їхньої життєстійкості, покращуючи перспективи майбутнього відновлення.

Наявність точних, порівнянних та своєчасних даних щодо міграції має вирішальне значення для розробки науково обґрунтованої політики, законодавчих ініціатив та оперативних заходів реагування, що відповідають національним потребам та пріоритетам. Після пандемії дані стануть ще більш важливими для розуміння мінливих тенденцій мобільності, оцінки впливу пандемії та подальшого використання міграційного потенціалу для сприяння соціально-економічному розвитку країни. Представництва організацій з питань міграції в Україні прагнуть сприяти розробці науково обґрунтованих програм і політик в Україні, співпрацюючи з науковими колами та державними органами, а також проводять регулярні дослідження з питань міграції та розвитку, за результатами яких розробляють рекомендації для політиків, громадянського суспільства, діаспорних груп, асоціацій мігрантів та інших зацікавлених сторін. [14]

Вплив зовнішньої міграції потребує всеохопної реакції держави, яка принесе користь мігрантам та суспільству загалом, дотримуючись принципу поваги до прав людини. Пандемія COVID-19 та загострення військового конфлікту збільшила потребу в комплексній системі управління міграцією, як це передбачено в рамках таких документів як Глобальний договір про безпечну, впорядковану і врегульовану міграцію (GCM) та Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

- Ефективна міграційна політика потребує централізовано скоординованого та обґрунтованого фактичними даними підходу, який об'єднує зусилля керівництва держави та всього суспільства.
- Необхідно приділити особливу увагу мігрантам, які вразливі щодо ризиків потрапляння у ситуації насильства, експлуатації та жорстокого поводження.
- Потрібно посилити діалог та співпрацю з країнами призначення з метою захисту прав людини та створення добре врегульованих та організованих транспортних коридорів для громадян України.
- Необхідно надавати мігрантам допомогу та захист, починаючи з підготовки до від'їзду та до часу після їх прибуття і повернення. Потрібно максимізувати їхній позитивний потенціал учасників процесу розвитку.
- Необхідно створити позитивні внутрішні умови для стимулювання постійного та тимчасового повернення українських мігрантів і діаспори, або для здійснення ними інвестування у виробничі потужності економіки.
- Працівники, які повертаються в Україну та їхні сім'ї повинні отримувати допомогу в отриманні доходу, нарощуванні потенціалу та отримувати послуги підбору робочих місць з метою сприяння їхній інтеграції на внутрішньому ринку праці.
- Спільнотам, що повертаються додому, потрібно сприяти у формі надання пакетів стимулюючих заходів та інфраструктурних проєктів, малим та середнім підприємствам – у формі доступу до фінансування та нарощення потенціалу для адаптації до мінливих потреб.

- Необхідно стимулювати врегульовану міграцію в Україну шляхом надання доступу до ринку праці та офіційного працевлаштування відповідно до економічних вимог та програм регулювання.

У Порядку денному у сфері сталого розвитку до 2030 року визнається, що міграція є одним із основних факторів розвитку, та міститься зобов'язання співпрацювати на міжнародному рівні задля безпечної, впорядкованої та врегульованої міграції із повним дотриманням прав людини. Це зобов'язання підтверджується Глобальним договором про безпечну, впорядковану і врегульовану міграцію (GCM), який охоплює всі аспекти міжнародної міграції та спирається на Загальну декларацію прав людини. Цілі сталого розвитку (ЦСР), що безпосередньо посилаються на міграцію, визнають жінок, чоловіків та дітей-мігрантів вразливою групою, яку потрібно захищати, а мігрантів – учасниками процесу розвитку. Досягнення цих цілей має вирішальне значення для досягнення широкого спектру цілей розвитку. Сприяння впорядкованій, безпечній, врегульованій та відповідальній міграції допомагає у зменшенні нерівностей всередині країн та між країнами (ЦСР 10). Грошові перекази мають життєво важливе значення для зниження рівня бідності (ЦСР 1), а міжнародна мобільність студентів – для сприяння якісній освіті (ЦСР 4). Добре продумана міграційна політика має ключове значення для ефективної боротьби з торгівлею людьми та експлуатацією, особливо жінок та дітей, та для викорінення явища примусової праці. Таким чином, така політика сприяє миру, справедливості та побудові ефективних інституцій (ЦСР 16). Вони мають вирішальне значення для досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат (ЦСР 5), а також для сприяння повноцінній, продуктивній зайнятості та гідній роботі для всіх (ЦСР 8).

Міграційна статистика та доказова база має вирішальне значення для будь-якого планування та розвитку політики. У жовтні 2021 року Україна фіналізувала звіт про результати подальшого оцінювання в рамках Індикаторів управління міграцією. Оцінювання очолювано урядом та підтримано МОМ ініціативою, спрямованою на відстеження та звітування прогресу України

щодо пріоритетів, пов'язаних із управлінням міграцією, з моменту першої оцінки, яка була проведена у 2018 році. Висновки звіту були використані для подальшого розвитку політики управління міграцією в Україні, зокрема для включення управління міграцією до наступної програми співпраці між ООН та Урядом України. Уряд України за підтримки МОМ та інших агенцій ООН повинен внести відповідні зміни у проєкт Плану дій Міграційної стратегії на період 2022–2025 років у зв'язку зі змінами у міграційних процесах.[15]

ЛІТЕРАТУРА:

1. Доступно з: [World Migration Report 2022: Chapter 1 - Report Overview: Technological, geopolitical and environmental transformations shaping our migration and mobility futures | IOM Publications Platform](#)
2. Доступно з: [sdg_en.pdf \(iom.int\)](#)
3. «Сталий розвиток» використовується в цьому рефераті для опису «розвитку», що відповідає потребам сьогодення без шкоди для майбутнього покоління для задоволення власних потреб" (як визначено в Звіті Брундтланда, доступно з: [Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development \(un-documents.net\)](#)
Стійким розвиток буде називатися також просто «розвитком».
4. Організація Об'єднаних Націй, Глобальний договір про міграцію.
Доступно з: <http://refugeesmigrants.un.org/migration-compact>.
5. "Ukraine Economy to Fall 45% in 2022, Russia 11%, World Bank Says".
Bloomberg news service. By Michael Winfrey. April 10, 2022. Доступно з: [Ukraine Economy to Fall 45% in 2022, Russia 11%, World Bank Says - Bloomberg](#)
6. Департамент ООН з економічних і соціальних питань, "Інтеграція міграції до Порядку денного сталого розвитку до 2030 року»,
«Населення»
Факти, No 2015/5. (грудень 2015 р.). Доступно з: [Microsoft Word - PopFacts_2015_5_MIG_14Dec2015_Nina_Natalia_Dec_16_2 \(un.org\)](#)
7. МОМ, захист прав людини та основних свобод мігрантів та специфічні потреби мігрантів у вразливих ситуаціях (Женева, 2017). Доступно з: [IOM-Thematic-Paper-Protection-of-Human-Rights-and-Vulnerable-Migrants.pdf](#)
8. Доступно з: [sdg_en.pdf](#)
9. General Assembly Distr.: General 11 January 2019. 73/195. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Available from: [N1845199.pdf \(un.org\)](#)

10. Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development General Assembly in its resolution 69/313 of 27 July 2015. Available from: [2051AAAA_Outcome.pdf \(un.org\)](#)
11. Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030
UNISDR/GE/2015 - ICLUX EN5000 1st edition Available from: [Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030 \(unisdr.org\)](#)
12. Refugees and Migrants. New York Declaration.
<https://refugeesmigrants.un.org/>
13. Доступно з: [Ukraine Economy - GDP, Inflation, CPI and Interest Rate \(focus-economics.com\)](#)
14. Група Світового банку, Бриф з міграції та розвитку 27 (2020). Доступно з:
<http://pubdocs.worldbank.org/en/992371492706371662/MigrationandDevelopmentBrief27.pdf>.
15. [Україна та МВФ \(imf.org\)](#)
16. Мейлан Ле Гофф, IZA World of Labor, «Фемінізація міграції та тенденції» у грошових переказах» (Франція, 2016). Доступно з: [Feminization of migration and trends in remittances](#)
17. Доступно з: [Rapid gender analysis in Ukraine reveals different impacts and needs of women and men | UN Women – Headquarters](#)
18. Цілі сталого розвитку - невід'ємна частина Плану відновлення України.
Доступно з: [Sustainable Development Goals an integral part of Ukraine's Recovery Plan | United Nations Development Programme \(undp.org\)](#)
19. Міграція та розвиток [Migration and Development | IOM Ukraine, UN Migration | IOM Ukraine](#)
20. Розкриття позитивного впливу міграції на сталий розвиток з метою більш ефективного, швидкого і надійного відновлення після COVID-19.
Доступно з: [Раскрытие позитивного воздействия миграции на](#)

- [устойчивое развитие в целях более эффективного, быстрого и надежного восстановления после COVID-19 \(un.org\)](#)
21. Funding the achievement of the Sustainable Development Goals in Ukraine: four key factors for success AUGUST 16, 2022 [Funding the achievement of the Sustainable Development Goals in Ukraine: four key factors for success | United Nations Development Programme \(undp.org\)](#)
22. DISPLACEMENT TRACKING MATRIX [Displacement Tracking Matrix | IOM Somalia, UN Migration | IOM Somalia](#)
23. Методологія та методи вивчення міграційних процесів : міждисциплінар. навч. посібник / за ред. Ж. Зайончковської, І. Молодікової, В. Мукомель. – М. : Центр міграційних досліджень, 2007. – 370 с.
24. Міграційний рух населення [Електронний ресурс] // UKRSTAT.ORG : публікація документів Держ. служби статистики України : веб– сайт. – Режим доступу : http://ukrstat.org/operativ/operativ2014/ds/mr/mr_u/mr0114_u.html
25. Моїсеєнко В. М. Міграція населення як об'єкт комплексного дослідження / В. М. Моїсеєнко // Народонаселення: сучасний стан і перспективи розвитку наукового знання. - М., 1997. - С. 23-30
26. Белозеров В. С., Раужин И. Г. Геоінформаційна система полімасштабного моніторингу міграційних процесів у Росії // ІнтерКарто-ІнтерГІС-18: Сталій розвиток територій: теорія ГІС і практичний досвід / ред. С. П. Євдокимов. П. Євдокимов. Смоленськ, 2012. С. 280 – 283
27. Тікунов В. С. Моделювання в картографії. М.: Вид-во Моск. унта, 1997. 405 с.
28. Берлянт А. М. Картографічний метод дослідження. М.: Вид-во МГУ. 1978 (2-е изд. 1988).
29. SDG budget tagging (includes methodology and report on SDG budget tagging) FEBRUARY 8, 2022

- <https://www.undp.org/ukraine/publications/sdg-budget-tagging-includes-methodology-and-report-sdg-budget-tagging>
30. Доступно з: [CReAM: Centre for Research and Analysis of Migration - Ukraine crisis \(cream-migration.org\)](http://cream-migration.org)
 31. Трудова міграція: скільки українців працювали за кордоном в 2019-2021 роках. Офіційний сайт Слово і діло: [Помилка 404: сторінку не знайдено » Слово і Діло \(slovoidilo.ua\)](http://slovoidilo.ua)
 32. На Україну очікує друга хвиля еміграції: виїжджатимуть чоловіки та люди старшого віку соціолог. Офіційний сайт Громадське: <https://hromadske.ua/posts/na-odeshini-kerivnik-blagodijnogo-fondu-namagavsyaprodati-gumanitarku-yaka-priznachalasya-dlya-vijskovih-sbu>.
 33. Доступно з: [migration in ukraine facts and figures 2021-ukr web.pdf \(iom.int\)](http://iom.int)
 1. [Migration und die Veränderung der Gesellschaft | bpb.de](http://bpb.de)
 2. [fb01-einfluss-zuwanderung.pdf \(bamf.de\)](http://bamf.de)
 3. [In die Zukunft geschaut: Sozioökonomische Szenarien | Umweltbundesamt](http://umweltbundesamt.de)
 4. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0959378012000593%20>
 5. [Megatrends affecting science, technology and innovation | OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2016 | OECD iLibrary \(oecd-ilibrary.org\)](http://oecd-ilibrary.org)
 6. [https://www.umweltbundesamt.de/publikationen/soziooekonomische-szenarien-als-grundlage-der](http://umweltbundesamt.de/publikationen/soziooekonomische-szenarien-als-grundlage-der)
 7. [https://www.umweltbundesamt.de/service/newsletter/archiv/newsletter-klimafolgen-anpassung-nr-61](http://umweltbundesamt.de/service/newsletter/archiv/newsletter-klimafolgen-anpassung-nr-61)
 8. [The need for and use of socio-economic scenarios for climate change analysis: A new approach based on shared socio-economic pathways - ScienceDirect](http://sciencedirect.com)
 9. [Migration, Sustainable Development and the 2030 Agenda | IOM](http://iom.int)

[MECC and the SDGs | Environmental Migration Portal \(iom.int\)](#)
[sdg_en.pdf \(iom.int\)](#)

10. [Вісімнадцяте загальнонаціональне опитування: Психологічні маркери війни \(8-9 жовтня 2022\) - Україна - Дослідження - Соціологічна група Рейтинг \(ratinggroup.ua\)](#)
11. [В яких країнах українці шукають притулок від війни? Розбираємо детально \(voanews.com\)](#)
12. [544brief15.pdf \(un.org\)](#)
13. [Число мигрантів в мире за 2021 год выросло | Правовой диалог \(minrad.ru\)](#)
14. [The economic context of Ukraine - Economic and Political Overview - International Trade Portal International Trade Portal \(lloydsbanktrade.com\)](#)
15. [Article: Ukrainian Immigrants in the United States | migrationpolicy.org](#)
16. [27.pdf \(udau.edu.ua\)](#)
17. [migration in ukraine facts and figures 2021-ukr_web.pdf \(iom.int\)](#)
18. [Вимушена міграція. Скільки людей залишилось в Україні після повномасштабного вторгнення Росії | Сьогодні \(segodnya.ua\)](#)
19. [Статистичні дані :: Державна міграційна служба України \(dmsu.gov.ua\)](#)
20. [Еміграція українців — цікаві факти і цифри — статистика ООН — новини України / НВ \(nv.ua\)](#)
21. [Трудові мігранти стали переказувати в Україну більше грошей – статистика НБУ / ГОРДОН \(gordonua.com\)](#)
22. [Аналітична довідка ООН: Міграція до та з України | Організація Об'єднаних Націй в Україні \(un.org\)](#)
23. [UN Policy Paper on In-Out Migration_FINAL COR UKR.pdf](#)
24. [migration in ukraine facts and figures 2021-ukr_web.pdf \(iom.int\)](#)
25. [Фінансування сталого розвитку \(un.org\)](#)

26. [Огляд Сендайської рамкової програми зі зниження ризиків стихійних лих на 2015-2030 роки \(allbest.ru\)](#)
27. [sdg_en.pdf](#)
28. [sdgs-ukrainian-context_eng.pdf \(iom.int\)](#)
29. [PowerPoint Presentation \(iom.int\)](#)
30. [About | DTM \(iom.int\)](#)
31. [Ukraine | DTM \(iom.int\)](#)
32. [39.pdf \(bses.in.ua\)](#)
33. [БАЗОВА ОЦІНКА ТЕРИТОРІЇ ПІДСУМКИ 13 ТУРУ – Україна 19-30 Вересня 2022](#)
https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/DTM%20Ukraine_Rd%2013%20-%2019-30September_Recorded_IDP_21_Oblasts_2022_Public_Raion_Ukr.pdf
34. [Розробка системи моніторингу територіального розвитку \(decentralization.gov.ua\)](#)
35. [Тенденції, фактори, наслідки розвитку міграції для економіки - Світова економіка та міжнародні економічні відносини - Підручники для студентів онлайн \(stud.com.ua\)](#)
36. [Міжнародна міграція та її вплив на соціальний прогрес країн | Pudryk | Економічний аналіз \(econa.org.ua\)](#)
37. [Полимасштабный геоинформационный мониторинг миграционных процессов: общие подходы \(cyberleninka.ru\)](#)
38. [polimasshtabnyy-geoinformatsionnyy-monitoring-migratsionnyh-protsesov-obshchie-podhody.pdf](#)
39. [Україна - Огляд \(worldbank.org\)](#)
40. [Ukraine Inflation Rate - October 2022 Data - 1995-2021 Historical - November Forecast \(tradingeconomics.com\)](#)